

OBVEZNI
IZVOD

Prijatli.

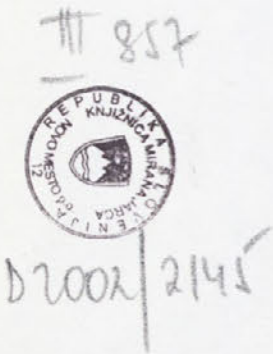
Da so sodobni časi ničevi, materialistični in puhli, kot meni prof. Kolenc v intervjuju o kulturi in kulturnem prazniku, ni nujno reči. Vsaki časi so dobri, mislim, raven življenja pa je danes sploh visoka. Morda je res le, da so to časi udejanjenega, razkritega materializma, ki se je le slekel iz svoje historične »kulturne« preobleke in podivjal kot pošast z oranžnimi lučkami gole volje do moči. Zato je za kulturo (kot umetnost) v resnici ogrožajoča želja kapitalistične družbe po »racionalizaciji«, v okviru katere ni prostora (beri denarja) za umetniško presežne projekte (če taki sploh obstajajo; kot nas učijo mnogi sodobni teoretiki, so vsa merila nepravilna in za nič ni mogoče reči, da je boljše ali slabše od česa drugega), če ti ne zabavajo dovoljšnjega dela občinstva. Tarnanje kulturnikov, ki se vsako leto znova ob kulturnem prazniku kot jara kača vije s TV zaslonov, pa je vseeno zoprno; hvalisanje tistih, ki mislijo, da »kultura« sloni zgolj na njihovih plečih in da ravno njihovo delo pomeni izjemno družbeno poslanstvo, a so v resnici pogosto slepi za dogajanje in daljnosežne spremembe okoli sebe. Toda pustimo te »umetniške« vidike kulture, ker nas vedno znova vodijo v slepo ulico.

Bolj civilizacijski, vsekakor pa otipljivejši vidiki, so namreč drugače. Primer: v nedeljo po kulturnem prazniku se nas je nekaj kolegov zbralo na Loki, da bi odigrali prvi spomladanski – nogomet. Neljubo presenečenje. Po igrišču v razbitinah leži vsaj kakih deset steklenic. Pozabiš lahko na nogomet v lepem sončnem popoldnevu (ko je o tem v Parku nekoč pisal Samir, sem se z njim strinjal, nisem ga pa RAZUMEL; zdaj mi lastna izkušnja pojasnjuje njegov bes). Če bi istega dne šel peš čez most v Rašov log, bi tudi težko ne stopil na kakšno razbitino. Ne, nisem nagnjen k moraliziranju (to naj počno v tem primeru socialne delavke in analitiki zasvojenosti), v gimnazijskih letih smo s sošolci marsikakšno »frej« uro preživeli v Rašovem logu ali na mostu. A v gozdu nismo pustili ene same smeti, čeprav smo se nekoč na uro matematike malce primajali... Ekološka zavest torej danes ne napreduje, in to je, glede na splošno stanje, zaskrbljujoče. Če nekateri mladi čistijo Rašov log (Ivo vas v tem Parku vse vabi na akcijo), njihovi vrstniki v istem Rašovem logu razbijajo steklenice. In iz te generacije se bodo razvili novi »podjetniki«, ki izigravajo institucije in izsiljujejo (Klemen Vuica pogumno obračuna z razvpitim zaloškim črnograditeljem Ostanekom); »jadralci«, ki na črno izsekajo vrh hriba, delavci, ki iz ignorance posekajo zaščiteno tiso, Telekomovi menedžerji, ki s političnimi manipulacijami izvajajo monopolsko goljufijo desetletja (-»jajcanje« Telekoma ne more več imeti učinka), novi neprijazni uslužbenci na lenobnem roškem smučišču, ki ga duh socializma nikakor noče zapustiti...

To so pravzaprav bolj »kulturna« vprašanja, kot pa denimo svečanosti v Cankarjevem domu ali v novomeški različici tega – športni dvorani (moram si dovoliti pripombo v oklepaju: novomeška prireditev je iz leta v leto bolj patetična, kar se odraža tudi v njeni groteskno prekomerni dolžini, sploh pa to velja za obsežne eseje o nagradencih in prejemnikih raznih plaket). Z njimi le pozabljam, da Prešeren iz groba nikomur ne more pomagati, da bi bil »bolj kulturne«, bodisi v umetnostnem bodisi civilizacijskem smislu. Tisti, ki tovrstno pomoč potrebujejo, Prešerna namreč že dolgo ne berejo več.

Marijan Dovič

Fotografije Peter Klina

Bo zaloški črnograditelj Ostanek premagal državo? #.6

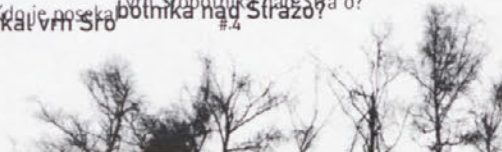
Z jajci a jci: nad Telekom: protimonopolni protesti

Socialistični duh noče z Gač #.16

Kdo je poseka bčnika nad strazo? #.4

Izkoristimo obrežja Krke #.8

Lokal Patriot #.20

Krka proti Uniju Olimpija: zamujena priložnost #.19

Ovca Dolly in brezmadežno spočetje

Uroš Lubej
uros.lubej@siol.net

»Prihodnost bo ali komunizem ali barbarstvo.« Rosa Luxemburg.

Klon naj bi bil ponovitev zgolj enega odraslega človeškega bitja. Sam postopek kloniranja je sestavljen iz štirih korakov. Znanstveniki vzamejo celice (recimo iz dojke, kot pri Dollyjini darovalki) iz človeka, ki naj bi ga ponovili, in jo vstavijo v tekočino, ki jih do te mere omrtvi, da nehalo rasti. Iz neoplojene jajčne celice druge ženske izsesajo jedro, ki vsebuje gene. Celici obeh žensk združijo s pomočjo električne iskre. Rezultat: nastane celica, ki ima jedro (z genskim zapisom) celice iz dojke prve ženske, v ovojju jajčeca, ki jo je zagotovila druga ženska. Potrebna je še »nadomestna mati«, kot pravijo znanstveniki, ki ji vsadijo embrio in ki potem, če Bog da, rodi ovčico, lepo, kot je bilo vime njene darovalke. Dolly je genetsko dvojnica ženske, ki je darovala svoje vimenske celice. Ali je tudi njena ponovitev?

V neki papeževi encikliki je zapisano, da ima vsaka oseba pravico do dveh bioloških staršev. Ker klon ne izpolnjuje te zahteve, naj bi bila rimokatoliška cerkev proti kloniranju. Želja cerkvenega očeta po ohranitvi biološkega trikotnika mati-oče-otrok je sicer surovo usklajena s prakso zahodnega kapitalizma, ki omogoči mladoletnemu azijskemu dekletu, da z delom svojega telesa preživlja svoje (biološke) starše. Modna muha današnjega zahodnega turističnega hamburgerja je pač nedoraslo azijsko telo.

Kloniranje človeškega in živalskega materiala, ki jo je odkrila genetika, torej niti ni takšna novost, kot je videti. Že na ravni politične ekonomije, ki jo je odkril Karl Marx, se dogaja nekaj podobnega. Kapitalizem ne potrebuje »bitja«, ki je usidrano v okolje in v tradicijo (v »tradicijo« npr. družinskih odnosov ali pa v »tradicijo« odnosov med spoloma), ampak zgolj kos mesa, ki je pripet na neko orodje in sposoben *ponavljanja* določenih gibov itd. Določeno telo mora za določen čas vztrajati v nekem zaporedju gibov. Čas, ki mu ostane (šest, osem, dvanajst, štirinajst ur), si kupuje z mezdo. Ta denar mora po Marxovem mišljenju zagotoviti reprodukcijo človeškega materiala: obdržati ga mora pri življenju in omogočiti njegovo podvojitve. Naša mala Azijka z delom svojega telesa ob nekem orodju, ki ga imenujmo kar ameriški hamburger, preživlja svoje biološke starše, da se ti lahko še naprej reproducirajo. Temu bi Marx bržkone rekel zvižajna pot kapitala: začne se pri hamburgerju, ki ga turist poje na letališču v zahodni Nemčiji, konča pa pri očetu vzhodnoazijske prostitutke, h kateri je priletel zahodnjak.

Toda bitje ni osiromašeno, četudi je zgolj klon, replikant, kopija, nekaj, kar je narejeno na »umeten«, znanstven način. Na posreden način lahko to dokažemo s pomočjo zgodovine umetnosti. Walter Benjamin je v svojem delu *Umetniško delo v času tehnične reprodukcije* postavil revolucionarno tezo, da je za moderno umetnost značilna izguba tistega, kar je, kot se zdi, ravno bistvo umetniškega učinka. To bistvo je poimenoval »avra« umetniškega dela. S pojmom avre je razumel pristnost umetniškega dela, njegovo enkratnost in izvornost. Velika umetniška dela preteklega časa, npr. Rafaelova sikstinska Madona, so sicer zbužala množico posnetkov in lažnih kopij, toda te niso izničile, ampak, nasprotno, zgolj potrjevale in dvignile vrednost originala. Umetniško delo je bilo obsijano s tem, kar Benjamin imenuje »avra« in kar se prevaja kot »sij«, »žar«, celo »svetniški sij«. Avra umetniškega dela naj bi bila v njegovi enkratnosti, »tukajšnjosti« in »zdajšnjosti«. Z iznajdbo novih tehničnih postopkov je ta enkratnost originala izgubljena: s pritiskom na gumb cd-predvajalnika lahko različni poslušalci, ki so fizično ločeni eden od drugega, poslušajo prav isti komad skupine Dan D, katere člani so v tistem trenutku na pivu pri Slonu. Nobenega glasbila, nobenega glasbenika, zgolj nek zapis in nek stroj, ki ta zapis obdela. Toda napak bi bilo trditi, da je zaradi tega umetnosti konec, trdi Benjamin. *Avra umetniškega dela je prej ostanek neke funkcije umetnosti, ki z bistvom umetnosti nima povezave.* Je ostanek obredne, kulturne ali religiozne funkcije umetnosti. Množična umetnost današnjega časa se že vnaprej odpove tej vzvišeni funkciji, ki ji je tuja. Avra se iz umetniškega dela preseli nad glave hollywoodskih zvezd, na množične koncerte ali pa v tišino kinodvorane, kjer se, namesto da bi gledali akcijski film, poljubljata dve dekleti... Tako kot se umetniška avra v naših časih (in tako krasnih časov še ni bilo, saj se je Dolly vrnila) pojavi na nekem nenavadnem kraju, tako tudi bitje, četudi klonirano, reproducirano, izumetničeno, ne more izgubiti tistega, česar – nima.

Umetnost vedno nosi odseve prihodnosti, pravi nekje Andre Breton, nadrealist.

Sicer pa je za našo zahodnjaško brezglavo znanost, ki je utemeljena na *cogitu* (objektivna, kot pravimo), značilna

možnost ponovitve. Vsaka ugotovitev je lahko (mora biti) poljubno velikokrat potrjena na način ponovljivega eksperimenta. Da telesa vleče proti središču zemlje, lahko na nazoren način poljubno velikokrat ugotovimo tako, da se živobarvnega jesenskega dne usedemo pod drevo, na katerem rastejo lepe mladenke in čakamo, da nam v roke pade kakšna sočna piška. Na svoj vzvišeni in preroški način je Nietzsche to formuliral kot »večno vračanje istega«...

Kaj je grozljivega na kloniranju? To, da se neki človek lahko sreča s svojim dvojnikom. Vznemirja nas ta nenavadna figura, ki je bila že tolikokrat uporabljena v grozljivih zgodbah? Pogled v ogledalo, v katerem se srečamo s tistim, s katerim smo si na videz najbolj domači, vendarle nosi nekaj usodnejšega, grozljivejšega, tujega. Stoletja so bili učenjaki prepričani v absolutno gotovost identitete: $A = A$. Nenadoma pa se Janez, ki se ogleduje v ogledalu, zave, da je Janez, ki je v ogledalu, čisto realni Janez, ki lahko skoči ven in ga pohrusta za dobro jutro.

To formulo $A = A$ moramo relativizirati vsaj toliko, da oštevilčimo mesta, na katerih se nahajajo trije elementi. Mesto na desni strani torej nima enake vrednosti kot mesto na levi strani. Enačba $0 = 1$, se nam v današnjem času mora zdeti bolj pravilna. Začnimo šteti: nič. Preštejmo ta nič. Dobimo ena. Preštejmo sedaj nič in ena. Dobimo: dva. Preštejmo nič, ena in dva. Dobimo tri. Preštejmo nič, ena, dva, tri. Dobimo štiri. In tako v neskončnost... $0=1=2=3=4=\dots$. Ta formula na aprioren-matematično-logičen-sintetičen način postavi pogoje možnosti t.i. kloniranja.

...globina duha se meri z velikostjo izgube, ki jo je sposoben prenesti, pravi Hegel v nekih fragmentarnih zapiskih. *Nikakršno zanikanje »večnega vračanja« ni možno, nasprotno, življenje mora biti na nek skrivnosten način usklajeno s tem večnim ponavljanjem.* Klonirana ovca Dolly, glavna junakinja naše zgodbe, torej ni tisto, kar bi nas kakorkoli ogrožalo, ampak ima v sebi nekaj osvobajajočega prav s tem, da je zgolj ponovitev... bitje, četudi nosi v sebi ovčji duh, je na znanstven, »objektiven« način potrjeno tako v svoji nesmrtnosti kot enkratnosti. Bitje, utemeljeno zgolj z mislijo (*mislim, torej sem*), torej z nečim, kar je kar najbolj negotovo, neutemeljeno, svobodno, živalsko, je »absolutno« že samo s tem, da živi, pa četudi je na ravni svojega organizma zgolj milijonta reprodukcija nekega narcisa...

...Zame ne živi več nobena rožica na svetu, nobena dušica, nobena zvezdica. Takrat sem naenkrat zagledal v daljavi vrsto delavcev z žvižgajočimi in v solncu blestečimi kosami, ki so se vzdigale, padale, dolge in ostre vratove proti meni namenjene in se mi bližale. Sedel sem v visoki travi in za svojim hrbtom sem imel v tla zasajen drog z mrežo za metulje. In ko sem imel ta prizor v najrazličnejših barvah pred očmi, kakor da gledam v spektrum, sem se vprašal: Ali sem dovolj močan, da se mi ne bo zvrtilo v glavi, če se ozrem v mračne dežele, ki so že za mano? Anton Podbevšek.

In kakšne so bolj posvetne posledice za človeško vrsto? Če ste goreč ljubitelj Janeza, se lahko npr. potrudite, da dobite kapljico njegove krvi (ki že nosi njegov vzorec DNA), pridobite jajčece kakšne godne prasičke ali pač kogarkoli in jo vstavite v uterus klona Štefke Kučan, ki naj donosi malega Janezka, ali še bolje, kar sto malih Janezkov, za vsak volilni okraj po enega. Ne bojte se, mali Janez ne bo prav nič oskrunjen z duhovi rdeče kontinuitete, ampak bo (genetsko) popolna kopija našega spomladnika... Z Janezom v novomeško pomlad! Naj bo Janez izvoljeni kandidat (tudi) našega okraja! Naj živi lokalni patriotizem!

Toda pri kloniranju ne gre za brezmadežno spočetje, kot mislijo nekateri teologi. Pri spočetju Mesije je bil v procesu dejaven duhovni princip, ki ga imenujemo Bog. Ta duhovni princip je sicer pri kloniranju tudi prisoten v obliki naravnih zakonov, ki jih zastopa znanstvenik. Vendar je samo jedro celice, ki nosi tudi jedro prihajajočega bitja, še vedno zgolj jedro nekega čisto običajno mesenega primerka človeške vrste. Pri rojstvu mesije pa mora Bog poskrbeti prav za ta genski zapis, domnevno srčiko našega bitja, ki mora biti idealna.

Lepo bi bilo sicer živeti v iluziji, da se je Mesija že vrnil na Zemljo, utelešen v številnih primerkih kloniranih živalskih bitij, ki brstijo v laboratorijih po celem svetu, spočetih brez greha, brez užitka, z golim namenom odrešitve...

Milenij ska kološka akcija

Leto 2000. Svet pod težo nesnage še ni zdrsnil v črno luknjo. Možnost, da že peto leto zapored mladi izvedemo udarniško spomladansko ekološko akcijo, je nepričakovano tu. Kako, kje, kdaj v trenutku pisanja tega članka še ni definirano, a možnosti nam stanje v naši okolici ponuja dovolj; čistilna akcija, kartiranje črnih odlagališč, pogozdovanje, ureditev gozdne učne poti ... morda kombinacija katerih izmed teh, morda pa kdo še skriva kak skrit kotiček, idejo, ki ji velja nameniti pozornost. Če res, mi pišite na spodnji naslov.

Toda ko razmišljam, kako, kje in kdaj izpeljati akcijo, ki bi se dotaknila čim več ljudi, ugotovim, da ljudje, ki se udeležijo tovrstne akcije, doživijo njen čar na povsem drugi ravni. Čar skriva duh, v katerem akcija poteka. Duh, ki veje iz skupine prostovoljcev, pripravljene žrtvovati svoj čas za nekaj neotipljivega in neznanega. Ta Duh ne smrdi, a seže človeku v srce, zato ne pustimo, da ga reka globalizacije spere z naše kože. Ko se pred teboj pojavi most, ne oklevaj – in s tem pokaži sebi, da je v tebi ostalo tisto pristno, človeško.

Mladinska ekološka brigada se bo po že stari navadi sestala enkrat v mesecu aprilu. Zato le – oči na pečlje. Pridevnika mladinska pa naj se nihče, ki bi imel željo vdihavati Duh skupine aktivistov, ne ustraši, pa čeprav se je rodil v prejšnjem tisočletju.

Nikoogar ne poznam, ki bi mu bilo kdaj žal, da se je udeležil tovrstne akcije; pa bi vseeno težko rekel, da bo nekemu, ki bo raje čepel kje drugje, zaradi tega žal. Saj ne bo nikoli izvedel, kaj je v tistem trenutku zamudil.

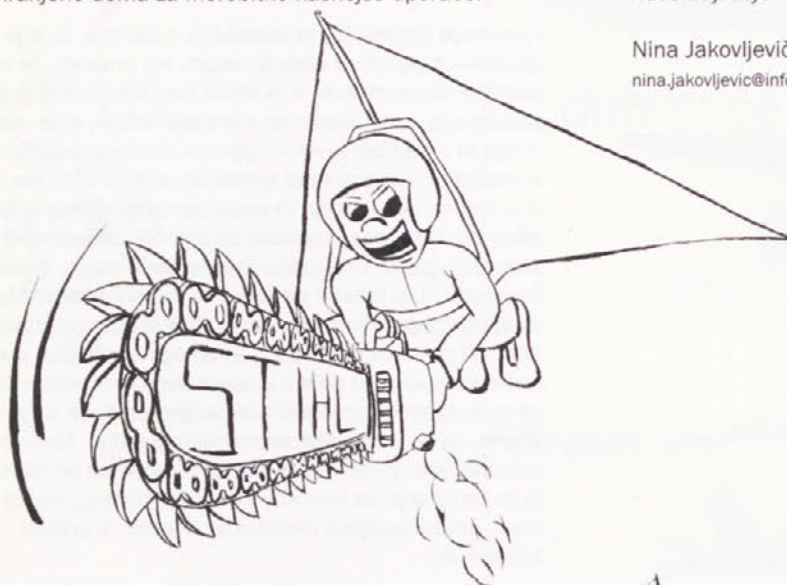
Ivo Dovič
ivo.dovic@drustvo-dns.si

Pred skoraj tremi leti smo lahko v časopisih prebrali, da je bila v naši okolici nad Stražo, natančneje na hribu Srobotnik, izvedena divja sečnja. Zadeva je dvignila precej prahu, saj gre za površino 25 arov v lasti države, na kateri so objestneži posekali 50 kubikov popolnoma zdravih hrastov in bukev, torej za kar precejšnjo škodo. Mimogrede – debela je njihova lastnica država pustila ležati kot trupla po bitki, namesto, da bi jih prodala kakšni lokalni žagi in s tem zaslužila tolarški milijonček... Se ji mogoče zdi škoda denarja za prevoz!

Kakor smo izvedeli na Gozdnem gospodarstvu Straža, se neuradno šušlja, da so za poseko krivi jadralski padalci, za katere je Srobotnik kot vzletna točka precej atraktiven. Le-ti so poskušali priti do »vzletne rampe« po legalni poti, kar pa jim ni uspelo, saj je bila prošnja kategorično zavrnjena – gre namreč za rezervat, zaščiten gozd s posebnim namenom, kjer so poudarjene funkcije gozda. Posebno nevarnost pa bi v primeru obširnejše poseke pomenila možnost ekološke škode, denimo huda erozija v obliki zemeljskega plazju. Kaže, da so fantje in dekleta vzeli zadeve (beri sekire in žage) v svoje roke in si vzletišče pripravili sami. Poudariti je treba, da krivca formalno še vedno niso odkrili.

Zanimiva je izkušnja našega fotografa Boruta Peterlina, ki se je v času, ko se je izvedelo za divjo sečnjo, podal na mesto zločina in tam zasačil nekoga, ki je drvaril na lastno pest. Ko ga je zlikovec opazil, je smuknil v avto, ki ga je parkirano tako, da bi lahko čim hitreje pobegnil... na njegovo žalost pa ne dovolj hitro, saj si je Borut zapisal registrsko številko njegovega vozila. Samo za obvestilo organom pregona – številko ima zgoraj omenjeni še vedno shranjeno doma za morebitno kasnejšo uporabo!

Seveda ga je zanimalo, če se je stanje na Srobotniku v treh letih kaj spremenilo in se je zato pred mesecem dni podal tja s fotoaparatom. Kot lahko vidite na fotografijah, les še vedno trohni in skupaj z goličavo kazi videz hriba. Presenetilo ga je, da so nekatera drevesa označena z rdečim križem – glede na to bi lahko človek sklepal, da so to oznake, ki kažejo, katera drevesa naj bi bila posekana. Toda g. Pirc z Gozdnega gospodarstva v Straži mi je pojasnil, da so zakonsko določene oznake za posek drevesa veliko bolj zapletene, da ne ve ničesar o teh oznakah in da se gozda na Srobotniku pravzaprav sploh ne sme sekati. Zagotovil mi je, da je izsekana površina neuporabna za vzletanje padalcev, saj so jo jeseni pogozdili s hrasti in češnjami, ter da so lovci postavili prežo, tako da je poseka bolj nadzorovana. Sam je bil na poškodovanem območju nazadnje pred novim letom, takrat še ni bilo oznak na drevesih.

Če lahko sklepamo po drevesih, označenih za seko, se padalci (še) ne nameravajo odpovedati vzletišču, mogoče nameravajo popukati tudi sveže nasajena drevesca? Vse le zato, da bodo lahko zajemali potrebni zrak v svoje raztegnjene rjuhe in uživali na višini v prekrasnem razgledu na dolensko pokrajno?! Manjka se nam zgolj še več tovrstnih možganskih maloposestnikov, ki bi tako arbitrarno prilagajali okolico svojim trenutnim potrebam, kajti potem enostavno NE bi več moč uživati v razgledu, razen na goličave in kamnolome seveda.

Verjetno so v tretjem razredu špicali pouk, ko so sošolci pridno zapisovali v svoje vezke naslednji stavek: *Les je naše največje bogatstvo.*

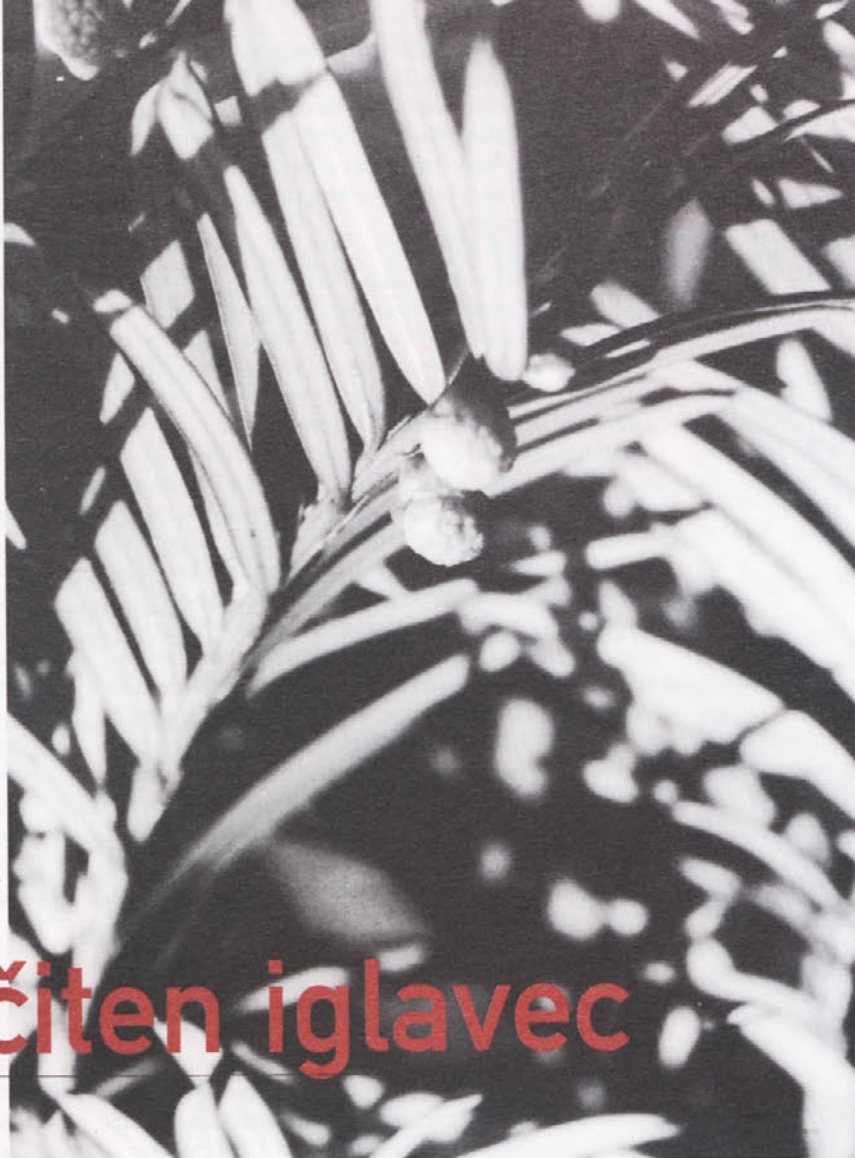
Nina Jakovljevič
nina.jakovljevic@infotehna.si

Kdo je posekal vrh Srobotnika?

Ignoranca ali ohranitev ogrožene drevesne vrste?

Tisa, zaščiten iglavec

Janez Božič

*V Sloveniji imamo zakonodajo. Dobro ali slabo, ne vem. Pošteni in poučeni ljudje se je držijo, tisti drugi pa ne, včasih iz skritih namenov, včasih iz nevednosti, včasih pa iz obojega. Med zakoni imamo tudi take, ki uravnajo varstvo naravne in kulturne dediščine, in v tem zakonu piše tudi to, da je tisa (*Taxus baccata*) že od leta 1976 zaščiten drevesna vrsta. A če bi sveti Hieronim, ki je okoli leta 900 pridigal izpod tise pod Nanosom, še enkrat prišel v Slovenijo, skoraj ne bi imel kje pridigati.*

Tiso dandanes uporabljajo le redki, v preteklosti pa so iz njenega težkega, trdega, žilavega, prožnega in proti insektom varnega lesa izdelovali vesla, loke, pipe za sode, istrska glasbila-sopila, jo uporabljali za rezbarjenje ali struženje. Kelti so iz nje izdelovali strup za zastrupljanje konic puščic in kopij, Egipčani so iz nje izdelovali krste, Slovenci pa spleтали žalne vence, bila je nekakšna evropska ebenovina in kurare v enem drevesu. Zaradi dragocenega lesa so jo lastniki gozdov v preteklosti množično izsekavali. Kraljevine pa so med seboj poslovale celo na ta način, da so dovoljenje za uvoz določenega blaga pogojevale s hkratnim uvozom tisine hlodovine. Pri iztrebljanju so pomagali tudi pastirji, ki so želeli obvarovati svojo živino, saj je tisa strupena za konje in prašiče. Tisa je smrtno nevarna tudi za človeka, vendar pa jo lahko srnjad nekaznovano obžira in to tudi z užitkom počne, kar je le še žebelj več v krsto. Svoje pa so primaknili tudi gozdarji z golosečnim gozdnogospodarskim sistemom (pri nas prepovedanim od leta 1948), v golosečnem sistemu je bilo po poseku preveč svetlobe za tisine specifične ekološke zahteve po senci. Tisa namreč rase le v senci, te pa je bilo v mladem gozdu premalo, še preden pa je počasi rastoča tisa, v mladosti onemogočena, dosegla spolno zrelost, so okoliški gozdovi dosegli tehnološko zrelost in tako so vse skupaj ponovno posekali. Čeprav Valvasor še piše o gozdovih jelke, smreke in tise, danes tiso v gozdu le težko najdemo.

Kljub upravičeni zaščiti pa jo lahko sredi Novega mesta posekajo, ne da bi kdor koli kaj pripomnil; če pa bi se mogoče kdo pritožil, se lahko storilci izgovarjajo na nevednost.

Tisa je na žalost prerodka, da bi jo povprečni ljubitelji narave sploh poznali. To je iglavec, ki ima jeseni živordeče plodove in rdečkasto lubje. Igllice so zelo podobne jelkinim, le da nimajo srebrnih črt na spodnji strani. Drevo doseže okoli dvajset metrov višine, včasih pa se odloči tudi za grmovno rast. Čeprav je iglavec, deblo ni enoosno, tako kot pri smreki, temveč se zelo nizko razraste v številne vrhove, ki tvorijo široko krošnjo. Ti vrhovi se pozneje lahko zrastejo v enotno deblo, kar lahko pri neukih povzroči precenjevanje starosti in rojstvo legend o tisočletnih tisah. Poleg tega pa je to drevo enospolno, kar pomeni, da so na enem drevesu le moški, na drugem pa le ženski cvetovi. Njena posebnost je tudi ta, da je celo drevo strupeno, razen živordečih plodov, pa še pri teh plodovih morate paziti, da peško izpljunete, kajti tudi ta je strupena. Iz tega vidika je zelo zanimivo, da se tisa razmnožuje s pomočjo ptičev. Ti pojedjo semena in prebavijo slatno rdeče meso, strupeno

in težko prebavljivo koščico pa obložijo z najboljšim možnim gnojilom, kar jih poznamo, in izločijo. Ptice tako razširjajo semena tise po bližnji in daljni okolici mame tise. Seveda pa mora biti v bližini mame tise tudi ata tis, ki mamo s pomočjo vetra oprashi.

V preteklosti je bila tisa razširjena po celi Evropi, srednji Aziji, severni Afriki in tudi v severni Ameriki. V Atlasu Slovenije, ob bežnem pregledu, najdemo kar 29 ledinskih imen izpeljanih iz tisinega imena, recimo Tiselj (tudi priimek), Tisovska glava, Spodnje Tisje ... Večinoma nastopajo kot imena vrhov, najdemo pa tudi zaselke, vasi in celo pokrajine z imeni, ki izhajajo iz besede tisa. Novemu mestu najbližje sta Veliki in Mali Tisovec, strmi dolini na koncu velike doline Kobilja. V Atlasu Slovenije sicer nista omenjeni, sta pa vredni obiska.

Ob poglobitvi v problematiko ugotovimo, da so nahajališča tise dveh vrst. Prvi tip nahajališč so »naravna« nahajališča: to so težko dostopni sestoji, skriti sredi najprostranejših gozdov, recimo Veliki Tisovec, kjer je speljana celo alpinistična smer. Drugi tip nahajališč, recimo mu »parkovni«, pa so vrtovi gradov, samostanov in cerkva. V Novem mestu in okolici je to grad Otočec, novomeška bolnica (pred vhodom v kirurški oddelek), vrtovi privatnih hiš ...

Eno izmed parkovnih nahajališč je vrt frančiškanske cerkve. Tam raste mama tisa, ki je drevo častitljivih dimenzij in vsako leto v veselje ptic dobro obrodi. Ptice se hranijo, prebavljajo in, oprostite izrazu, serjejo daleč naokoli. Tako so se potomci mame tise iz frančiškanskega vrta razširili daleč v Ragov log, kjer tako nastaja bogato »sonaravno« nahajališče. Nekatere tise v Ragovem logu so visoke že okoli tri metre, njihovo število pa je že preseгло številko sto. Tako to dela narava. Zaščita posameznih osebkov v mestu iz tega zornega kota postane še pomembnejša, saj sta potrebni le dve tisi pravilnih spolov in ptice bodo ustanovile sonaravno populacijo redke drevesne vrste.

Ko spoznamo naravne procese, nas seveda zamika, da bi jih uporabili tudi v praksi in se lotili oživiljanja nekdanj mogočne (in donosne) populacije. Sadike tis bi recimo razdelili lovskim družinam, le-te so namreč znane ljubiteljice tise, deščice iz tisovine so namreč uporabljali tudi za pritrditev trofej. Lovci bi male tise kot okrasna drevesa posadili v okolico lovskih koč, ki so po gozdovih zelo lepo razporejene in tako ustvarili parkovna nahajališča. Od tu pa bi se po dosegu spolne zrelosti s ptičjo pomočjo razširile po rastiščih, ki bi jim ustrezala in parkovna nahajališča bi lahko prerasla v naravna nahajališča. Seveda to ni rešitev, izvedljiva iz danes na jutri, je pa zato poceni in zagotavlja uspeh. Na ta način bi se opravičili naravi in popravili napako, ki so jo naši predniki storili med ekonomskimi krizami, ki so pretresale svet, ali pa iz želje po hitremu zaslužku.

Sveti Hieronim, ki je okoli leta 900 izpod tise pod Nanosom pridigal Slovincem, pa bi svojo pridigo lahko ponovil v avtentičnem okolju.

fotografije Tomaž Grdin

Zelo temna gradnja v Zalogu ali kaj bo ostalo od Ostaneka?

Klemen Vuica

Prav razveselim se, ko dobim nalogo, da napišem kakšen članek o kričečih nepravilnostih iz naše okolice. Ljudje na položajih enostavno mislijo, da vse tisto, kar naredijo, naredijo dobro. (No, recimo, dobro za njihov žep.) Tako približno se dogaja tudi v trenutno najbolj odmevnem primeru črne gradnje na Ministrstvu za okolje in prostor.

Občinski veljaki so se spomnili, da je treba pripraviti program sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnega plana Mestne občine Novo mesto za obdobje 1986-2000. Pred očmi se jim je zasvetilo območje na začetku vasi Zalog, ki ga omejuje okljuk reke Temenice, na severozahodu pa lokalna cesta Novo mesto - Straža. Zakaj poseg ravno v ta prostor? Območje zapuščenega mlina ter okoliških zemljišč v Zalogu se jim je zdelo degradirano z opuščeno dejavnostjo in zato potrebno preureditve. Mlin je sicer deloval do srede 80-ih let, potem pa je njegovo obratovanje postalo tehnološko in ekonomsko nerentabilno. Na podlagi tega se »odgovorni« na občini usedejo in sestavijo Program priprave ureditvenega načrta za turistično-rekreacijski sklop v Zalogu. Bogsigavedi kako, ampak najverjetneje z razpisom dobijo investitorja, ki je pokazal interes, da se to degradirano območje urbanistično arhitekturno ter hortikulturno uredi v skladu z merili prostora ter da se mu določijo nove vsebine. Vendar pa so brihtne glavice na občini »pozabile«, da tukaj teče reka Temenica, ki je največja dolenska ponikalnica, ima raziskovalno, učno-vzgojno in rekreacijsko namembnost, več kilometrov dolgo fosilno strugo ... Bistveno pa je, da velja za območje reke Temenice varstveni režim za hidrološko in geomorfološko naravno dediščino. Skratka, območje je spomeniško zaščiteno, je naravni spomenik. Konec. Pika. Ende. Fine. Nobenih dovoljenih posegov v ta prostor.

Pa kaj to mar možem na občini. Sklene se vez med občino ter investitorjem, Emilijanom Ostanekom. Ta kupi znameniti Mikčev mlin in 6. junija leta 1997 dobi na

Tako ZVNKD pred časom. Popolnoma se strinjam z njimi, kajti razmišljajo s trezno glavo in ne kot občinski svet in »nedotakljivi« Ostanek. Najtežje je razumeti, kako lahko občinski svet pusti, da ga en človek, ki ne spoštuje zakona in rine z glavo skozi zid, vrtil okrog prsta in jih ima dobesedno za norce. Je pa še nekaj. Odgovorni pri izvajanju tega programa imajo žiro račune. Le ugibamo lahko, če le-ti niso bili v času gradnje zelo obremenjeni; ali pa je Ostanek večkrat stal pri okencu na pošti, potrebujoč bele kuverte, kamor, po moje, ni vstavljal božično-novoletnih voščilnic. Čeprav vem, da so se na občini premaknili in poslali ponudbe za izvajalce gradbenih del za odstranitev objekta, je to najbrž zato, ker je Ministrstvo za okolje in prostor (Urbanistični inšpektorat) že izdalo odločbo o odstranitvi objekta. In? Javilo se je baje samo eno podjetje. Premalo, pravijo.

In tukaj se začne moja zgodba. Enostavno nisem mogel razumeti, kaj je tisto, kar ovira gradbena podjetja, da ne poženejo strojev ter začnejo z rušenjem in vsem, kar sodi zraven? Ne vem, se morda bojijo? Koga? Ostaneka&co? Zakaj? Saj je le človek, ki se igra »človek ne jezi se«, figure pa so državne službe in inštitucije. Nekaj jih je že v »štalci« in menim, da jih ni spravil noter z metanjem kocke. Hotel sem izvedeti, če res pustijo izgubljati na tako lahek način. Stik sem vzpostavil z Ministrstvom za okolje in prostor, kjer so mi posredovali odgovore, čeprav ne tako popolne, kot sem si želel, sicer pa so sveži in še bolj sveži bodo čez kakšen teden, morda mesec.

Neverjetno. Jože Ostanek je dobil s strani republiške urbanistične inšpekcije izdane celo tri inšpekcijske odločbe po določbah zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, v katerih mu je bilo rečeno, da mora odstraniti nedovoljene posege v prostor: poslovni objekt, navožen material in ograjen betonski zid. Vse odločbe so pravnomočne in izvršljive. Ste dobro prebrali? Izvršljive! Potem pa mi povejo, da ni izvajalcev za odstranitev

tipična veduta Zaloga

izkop za bazen pred hišo

podlagi priglasitve dovoljenje za vzdrževalna dela na tem objektu. Meni nič, tebi še manj, začne trebanjski občan, sin Emilijana, Joško Ostanek, s posegi na Mikčevem mlinu. Zapuščen mlinski objekt dimenzij cca. 10 x 8 m je bil v večji meri odstranjen (vzdrževalna dela?) in bistveno povečan (29.50 x 36.90 m), objekt je enonadstropen. Ob teh posegih brez kakršnih koli pridobljenih lokacijskih in gradbenih dovoljenj so bili občutno nasuti obdajajoči poplavni travniki ob Temenici in tudi njene brežine. Objekt je vidno zelo izpostavljen in v neposredni sosesčini vasi Zalog, ki je v celoti znotraj zavarovanega območja eminentne vaške cerkvice. Poleg tega je bil mlin obravnavan kot objekt tehnične dediščine. To zavarovano območje je, pazite, korektno vnešeno v dolgoročni in srednjeročni plan Mestne občine Novo mesto. Občinarji pa, kot da so prodali svoje glave na novomeški tržnici, tega ne vedo, zato Joško Ostanek nadaljuje z gradnjo - v njegovi glavi je kmečki turizem s 14 sobami in gostinsko sobo za najmanj 100 ljudi. V načrtu je imel še malo elektrarno, ribogojnico, bazen s kopališčem (je že izkopen) in še kaj.

objekta. Človek ne more razumeti. Mogoče nam je vsem, ki upamo, da bo nekoč namesto kmečkega turizma tukaj lepa ravnica, morda pašnik, v tolažbo to, da bo republiška urbanistična inšpekcija ponovila postopek izbire izvajalca izvršbe za izvršitev vseh treh inšpekcijskih odločb.

Lepo. Žal mi je samo to, da nisem starejši in v službi na ministrstvu ter bolj vpliven kot sedaj, kajti besedo vam dam, da me ne bi premagala še takšna vsota umazanega denarja, zaradi katere bi opustil in se izmikal postopku odstranitve objekta. Ne bi se spustil na tako nizko raven, še manj pa se pustil manipulirati. Ravno nasprotno, »v imenu ljudstva« bi sam pognal gradbeni stroj in začel ... in tudi končal postopek legalizacije črne gradnje. Take ljudi, kot je Jože Ostanek, je treba ustaviti, ker zna imeti legalizacija tega objekta vseslovenske posledice. Predstavljajte si, da pustijo dokončanje ilegalnega projekta turistično-rekreativnega sklopa »Ostanek«. Vsak črnograditelj, ki trenutno obstaja (teh ni malo), in vsi tisti, ki bodo to še postali, se bodo sklicevali na največjega črnograditelja v Sloveniji, Jožeta Ostaneka. In kaj bo? Sprožen bo ustavni spor. Ja, tako to gre. In vse zaradi par ljudi, zaposlenih na Mestni občini Novo mesto, ki imajo glavo zato, da ne propadejo frizerji.

Škoda za tako mlado državo, da sploh sprejema zakone, katerih se ravno tisti, ki pritiskajo na zeleni gumb v parlamentu, ne držijo. Sramota. Ne vedo, da imajo ljudje radi tako oblast, ki naredi nekaj za njih in ne za rit svojih občinskih kolegov. Kaj ni lepo, da te imajo ljudje radi? Ali ni dober občutek, ko lahko mirno zaspiš? Kdaj je Jože Ostanek nazadnje mirno spal in kdaj bo spet lahko mirno zaspal? Dokler bom jaz pisal članke in dokumentiral nepravilnosti, bo imel še par noči neprespanih. In prav je tako. Jože Ostanek mora razmišljati. Še bolj, čeprav ne vem s čim, pa mora razmišljati občinski svet.

Še to, čez slabih štirinajst dni praznujem triindvajseto obletnico svojega rojstva in če se bo kdo od občinskih funkcionarjev spomnil name, mi lahko kupi bager. Povem vam, da ga bom koristno uporabil.

fotografije Klemen Vuica

POZOR!!!

Novomeški mladinski časopis park

išče

UDARNIKE in UDARNICE

za spontano odstranjevanje in preprečevanje neupravičenih posegov v prostor.

Starost, izobrazba in ideološko prepričanje niso pomembni. Vse orodje, stroje in gorivo bo zagotovila novomeška občina.

Prijave in informacije na Infotočki DNS po tel. 068/374-374

Ne vem, kje naj začnem. Najbolje, da na začetku. Ampak kje je začetek?!? Vse skupaj se je začelo, ko je Telekom ugotovil, da je mogoče monopolni položaj zelo dobro izkoristiti. Verjetno je tudi ugotovil, da se bo dalo izžeti kar nekaj denarja iz že tako nizkega proračuna gospodinjstev. Tega glavni odjemalci interneta niso mogli mirno pogoltniti, nekaj jim je šlo v nos – ampak s stvarjo so se sprizajznili. Ko pa je Telekom pred nekaj meseci dvignil ceno impulza za 80%, je nekaterim prekipelo, no, ne samo nekaterim; rahlo le vsem.

Protesti deskarjev proti nesramnemu izkoriščanju monopolov

Matej Hren

Telekom peha Slovenijo v »informatični srednji vek«

Radio Student se je odločil, da organizira protest. Ki za moje pojme ni bil preveč uspešen. Nekako ni bil dobro zasnovan. Jajca pa to, pa potem problemi s policijo in tako dalje. Protest bi moral biti malce bolj preudarno zastavljen. V redu, pustimo to. Vrnimo se k osrednji temi.

Protestne zahteve so bile naslednje:

- Telekom naj upošteva, Vlada RS pa naj izvaja Zakon o telekomunikacijah, 24. člen, odstavek (2): »Javno telekomunikacijsko omrežje mora biti pod enakimi pogoji dostopno vsem uporabnikom...« (primer: jaz, ki živim v neki vasi bogu za hrbtno, naj bi imel po zakonu enako hiter prenos informacij kot nekdo, ki živi v mestnem središču – pa žal ni tako)

- Vlada RS naj nadzoruje tudi cene »ostalih telekomunikacijskih storitev«, ki jih Telekom oblikuje povsem samovoljno (kar se je kasneje izkazalo za napačno trditev)

- Vlada RS naj pridobi neodvisno strokovno mnenje o kvalitetni javnih telekomunikacijskih storitev preden odobri naslednje »potenciranje cen« ali »spremembo tarifnega sistema« na evropsko raven.

- Vlada naj sankcionira Telekomovo neupoštevanje Sklepa Vlade RS o »uskladitvi cen zakupljenih vodov s stroški«, ki bi morala biti izvedena do konca leta 1999.

TELEKOM namreč:

- zlorablja monopolni položaj
- postavlja nerazumne cene svojim storitvam
- izriva in onemogoča konkurenco na področju internet storitev
- potiska Slovenijo v informatični srednji vek

VLADA

- določa samo ceno priključitve, naročnine in impulza
- odkrito podpira Telekom pri zlorabljanju monopolnega položaja, ker je v veliki meri njegov lastnik

FUJ IN FEJ!!!

Protest 4. februarja naj bi potekal nekako takole:

- 14.00 zbor pred Telekomom d.d. na Cigaletovi v Ljubljani
- 14.30 poskus izročitve protestnega pisma odgovornim Telekomu d.d.; zažiganje Telekomovega Škrjančka; prepevanje puntarskih pesmi; vzklikanje protitekomovskih in protivladnih parol
- 15.30 premik izpred stavbe Telekomu d.d.; postojanka pred državnim zborom; pristanek pred Vlado RS
- 16.00 vzbujanje pozornosti naših Vladarjev; poskus izročitve protestnega pisma odgovornim na Vladi RS; prepevanje in vzklikanje
- 16.30 naj bi se vsa ta stvar končala

Žal je protest potekal rahlo drugače. Prišli smo pred pročelje Telekomu d.d., nekdo je rekel nekaj vzpodbudnih besed, potem pa so določeni osebk, ki naj bi bili odgovorni za ta protest, izginili neznan kam – to se je razkrilo šele, ko so po dveh urah prišli iz Siolove zgradbe, ki stoji nasproti Telekomove. Razdelili so protestne pesmice, ki naj bi jih vsi peli... Vse lepo in prav, ampak po dveh urah postavljanja je postalo hladno. »Jajcanje« Telekomu se je pričelo, ko je glavar jajcemetalcev zalučal nekaj jajc v tablo, ki krasi vhod v zgradbo; nato so se varnostniki pobrali v stavbo, vrata pa zaprli. Potem se je tako imenovano jajcanje nadaljevalo. Kmalu so jajca pošla in treba je bilo iti po nova. Nato so zjajcali še Siol, vendar manj uspešno kot Telekom. Ko so tudi nova jajca pošla, so pričeli metat pomaranče. Ko so tudi te pošle, so pričeli s pokanjem petard. Nato so prispeli policisti, ki so se iz varnostnih razlogov zadrževali v zgradbi oziroma kakih 20 metrov stran od samih protestnikov. Nato so iz Siolove stavbe prišli vodje protesta in nam obrazložili, kaj so jim povedali v zgornjih haremih. Povedali so pač, da oni niso krivi za dvig cene impulza, da jim to narekuje vlada, pa še nekaj podobnih izjav, ki so privabile nasmešek na marsikateri obraz. Potem so se odločili, da bodo ptiča zažgali. Ha! Šala... Ne boste verjeli, ampak ptič je bil narejen iz protipožarne izolacijske mase, tako da ga niso mogli zažgati pred pročeljem Telekomu. Nato so se možje brez glave (berič možje postavbe) opogumili in kar se da hitro popisali nekaj udeležencev, predvsem vodje punta. In premaknili smo se pred pročelje Vlade RS, kjer sta nam dokaj prijazen policist in potem tudi varnostnik pri vhodu razložila, da je vladni delovni čas končan in da se lahko oglasimo tam v ponedeljek med ne vem katero in katero uro. No, potem so tistega nesrečnega ptiča odnesli v Rožno dolino in ga tam, po pričanju določenih oseb, tudi zažgali (ne me vprašat, kako).

Ker torej nismo nič dosegli, radio Študent pripravlja okroglo mizo z delovnim naslovom »Internet v vsako slovensko vas«, ki se bo odvijala 2. Marca ob 20h v Galeriji ŠKUC na Starem trgu 21 hkrati s prenosom na radio Študent. Zaenkrat so se vabilu odzvali mag. Marko Bonač (ARNES), Miran Kramberger (Telekom) in Jure Koren (KISS). Vabljeni so še Marko Čuk z urada RS za telekomunikacije, Sreta Marič (SIOL) in Samo Kuščer.

Če želite biti na tekočem z dogajanjem glede Telekomu in interneta, spremljajte spletno stran radia Študent (www.radiostudent.si).

»Jajcanje« Telekomu se je pričelo, ko je glavar jajcemetalcev zalučal nekaj jajc v tablo, ki krasi vhod v zgradbo; nato so se varnostniki pobrali v stavbo, vrata pa zaprli. Potem se je tako imenovano jajcanje nadaljevalo. Kmalu so jajca pošla in treba je bilo iti po nova. Nato so zjajcali še Siol, vendar manj uspešno kot Telekom. Ko so tudi nova jajca pošla, so pričeli metat pomaranče. Ko so tudi te pošle, so pričeli s pokanjem petard. Nato so prispeli policisti...

fotografije Tomaž Grdin

«Sittin' in the mornin' sun
I'll be sittin' when the evenin' comes
Watchin' the ships roll in
And I watch 'em roll away again

Sittin' on the dock of the bay
Watchin' the tide roll away
Sittin' on the dock of the bay
Wastin' time ...»

Otis Redding and Steve Cropper, Dock of the Bay

Novomeške vode in obrežja – odlična naravna infrastruktura

Novo mesto je, kot tudi lahko rečemo, prestolno mesto živahne, zelene reke Krke, menda najdaljše povsem slovenske reke, ki je podobno kot denimo cviček povsem legitimen simbol dolenjske dežele. V našem mestu, da bi tu še dodatno oživela, vanjo počasi in enakomerno prilijejo svojo vodo trije večji potoki: Težka voda, Šajser in Bršljinski potok. Vse to tvori čudovito podlago ne le za splošen urbani razvoj – nekoč je bilo snovanje vsakega mesta tako rekoč zvezano z vodo –, temveč tudi za specifično poživljanje in preusmerjanje današnjega mestnega utripa na vodno in obvodno okolje.

Neposredno vzdolž reke Krke v mestu najdemo precejšen in raznolik, zelo pester del njegove substance, dovolj, da bi sestavili celo mesto; od starega mestnega jedra z njegovo lastno raznolikostjo vred, mestnih gozdičev Ragov log in Portovald ter športno-rekreativnega območja, industrijskih con Bršljin in Ločna, množice stanovanjskih naselij, železniških in avtobusne postaje, pokopališč Ločna in Srebrniče, pa vse do bolnišničnega kompleksa, kulturnega centra, sodišča ... Tudi ob potokih je podobno. Ob vodi je torej zgrajeno Novo mesto.

Urbana zasnova in naravne danosti Novega mesta ponujajo odlične možnosti ponesti življenje meščanom k vodi, stran od umazanih, hrupnih, nevarnih cest, od duhamornih in dolgočasnih zidanih mestnih predelov, tja pod okrilje zelenja vrb, bukev, k žledom hrastov in vevericam, ob žuboreče vode, k prijetnim glasovom ptic in tišini rib, k vzletom rac. K sofisticiranemu miru. Ne k onemu morbidnemu, pač pa k onemu prijetnemu. Prostor ob vodah, najsi bo to reka, potok, jezero ali pač morska obala, velja v mestih za enega najbolj dragocenih, najprijetnejših, pogosto romantičnih, pomirjujočih.

Poti ob vodah, nenazadnje tudi na vodi, nudijo poleg tega, da povezujejo funkcionalne predele mesta med seboj, tudi estetske užitke ob pogledih na skozi dan in leto spreminjajočo se že itak raznoliko naravo, ki jo lahko obogatijo morebitne umetniške postavitve. Ponujajo tudi, seveda ob sprehodih, tekanju, posedanju, ribolovu, tudi čolnarjenju, kolesarjenju in podobnem, odlične možnosti za socializacijo meščanom, za spletnje vezi na višji ravni med urbanim človekom in naravnim okoljem. Človek tu spozna drugo in drugačno plat mesta. Tu lahko meščani v jutrih tekajo in zvečer na klopih pod varstvom prtajene svetlobe kandelabrov posedajo ob pogovorih ali pa se zberejo ob plesni predstavi na splavu, v miru hodijo ali se s kolesom odpravijo na delo, se morda odhajajoč domov sproti ustavijo v baru ali restavraciji ob vodi, namesto, da bi rili po nehumanih obcestnih pločnikih, kjer zna biti hoja prav priskutna, ali pa bili zgolj kot pasiven, beten tovar gnani na kolesih avtomobila.

Pot ob vodah, po naravnem predelu mest, toliko bolj ob vodah, je podobna postopanju ob izložbah lepih trgovin. Med znanim in pričakovanim je vedno kaj novega, drugačnega, presenetljivega, lepega. Še več zagotavlja narava. Tu delajo vsi čuti, ko se nam ponuja množica iz meseca v mesec novih barv in oblik, razkošje zvokov, pestrost vonjev; tudi kakšen sadež se najde, ki ga lahko odtrgamo. Pravi antipod rigidnosti mestnih fasad in cest. Vse to prijetno obarva človekovega duha.

Vode in njih obrežja bi lahko tudi v Novem mestu izkoristili kot odlično naravno infrastrukturo ter ob nji povezali vse obstoječe raznolike mestne vsebine, morda pridali še kakšno novo, denimo manjša prizorišča za kulturne dogodke, kakšen paviljon, prostore za piknike, trim naprave, umetniške postavitve, več gostiln in barov, tudi trgovine. Vse tisto pač, kar meščana ponese iz stanovanja.

No, vsekakor pa vsaj v Novem mestu ne manjkajo toliko nove vsebine ob vodah, kot očitno manjka predvsem povezava med vsem tem od človeka ustvarjenim.

Potrebujemo urejene in opremljene poti ob Krki in potokih. Omogočiti moramo promet – za pešce in kolesarje, seveda. Le tako se bo ta prostor s svojimi kvalitetami predstavil mestu, tako bo podana možnost za kvaliteten preobrat mestnega življenja v mnogih ozirih: boljši pogoji za skrb za telesno in duševno zdravje, večje možnosti za družabne stike, izboljšanje prometne podobe mesta ob povečanem peš prometu in prometu s kolesi, povezovanje urbanega človeka z naravnim prostorom ...

Kaj je in kaj bi lahko bilo na Krki in ob njej? V Novem mestu je Župančičevo sprehajališče, pa je tam sprehajalcev zgolj sem ter tja peščica. Da bi se to sprehajališče raztegnilo naprej ob starem delu mesta morda do Mačkovca, bi bilo v nekaterih ljudeh treba nekaj premakniti. Pa tega seveda ne bo šel nihče pameten dandanes na silo početi. Dušni inženiring je iz drugih časov. Je pa šla novomeška mladež pred časom, pomislite, da je to bilo konec devetdesetih let tega stoletja, s krampi in lopatami na breg pod Seidlovo cesto, da bi zgradili, povsem udarniško kakopak, pešpot med starim mestom in Plavo laguno. Pot sedaj je, a je bolj za gamse. Šel sem enkrat in komaj živ prišel skozi. Tako je pač, če nimaš dovolj pomoči pri gradnji.

Bi morda šli kar po vodi? Seveda, na ladjici od srebrniškega pokopališča do Brega ali od Mačkovca do preddverja starega mesta. Vsako polno uro. Ste že slišali za rikše na vodi? Da, tudi to je moč urediti. Kje drugje, seveda.

Čolni, oni majhni, pa so. Kanujev je za celo indijansko vas. A so bolj za okras. Celo poleti srečaš na Krki sila malo čolnarjev. Vožnja z motornim čolnom je prepovedana. Menda predvsem zaradi bregov, da se Krka ne raztegne preveč po mestu. Erozija. Kot bi nihče ne videl, da so bregovi Krke, še bolj pa potokov, marsikje itak že z betonom obzidani. Na črno.

V mestu je, čeravno je večina čolnov plastičnih, nekaj čolnarj. Ena se je pred časom sesula v vodo. O, to je bil prizor. Da bi jo kdo nazaj postavil, ni govora. So pa govorili o tem, da bi eno, še dalj časa preminulo, na novo postavili. Veliko let birokracije je vmes.

Bi splavili splav v Krko? To je taka procedura, kot bi hoteli postaviti hišo. Voljo vam vzame. Bi želeli stanovati v zasidrani ladjici na Krki, tako kot kdo tam kje na rekah na Nizozemskem, Angliji ali kot kapitalisti na jahtah na morju ali reveži na Daljnem vzhodu? Ista komplicitnost. Restavracija na vodi? Dajte no, bodite resni. To je dolg, večleten, kompliciran postopek. Preden boste prišli do gradbenega dovoljenja za gradnjo restavracije sredi Krke, boste že prej kako drugače obogateli.

Bi lovili ribe? Na lastno odgovornost in veselje jih konzumirate. Kakšna dovolilnica tudi pride prav. Takisto seveda velja za kopanje. Le dovolilnice ne rabite, ker ni nihče tako butast, da bi vam jo izdal. Poleti vidiš mladež, ki skače v na Krki plavajoče mastne madeže z mostiča, ki pelje v Ragov log. No, sem ter tja pride do kakšne alergije, kakšnega ekcemčka. Toda živi se. Pogumnežev, onih z bistrino v glavi, ki bi skočili s kandijskega mostu, pa, če se ne motim, že od časa filmanja *Vetra v mreži* ni bilo. Pa je bil tedaj oni skok pravi dogodek, ne zato, ker je bil filman, temveč zato, ker je bil skok s kandijskega mostu v Krko. Ali je morda zatem skočil moj sosed? Takih rabimo.

Da ne bo kdo mislil, da poti ob novomeških vodah ni, ker ni denarja. Ta je bil pred leti na predlog sedanjega novomeškega sekretarja za okolje in prostor zagotovljen v mestnem proračunu. Pa tedanje občinske službe niso pretegnile rok ali namučile možganov, da bi sestavili kakšen dokument kot nekakšen začetek gradnje omrežja pešpoti in kolesarskih stez, tudi ob naših vodah seveda. Morda bo sedaj kaj vendarle storjeno. Kdo ve. Morda sedaj volja je.

Revoz, prej pa IMV, volje nima, oj-joj-joj, tu je pa res manjka. Že kakšnih dvajset let je ob zelo lepem predelu Težke vode, tik ob njej, ograja, ki dela ta predel za navadnega meščana nedostopen. Dostopen je za one, ki posedujejo kakšno mačeto in ki niso preveč obilni v telesu. Je namreč zaraščeno in ozko. Ni, da bi človek tam hodil. Je pa res, da je nekaj deset metrov prostora na drugi strani ograje tako praznega, opustelega, po videzu nikoogaršnjega, da se človek vendarle vpraša, kaj za vraga je nekje, morda v nekom narobe, da se ne moreš s psom udobno sprehoditi ob potoku. Bo že enkrat komu kliknilo?

Klik.

Preveč boste našli Novomeščanom, celo starih, ki še niso imeli Krke med rokami. Zdi se mi, da je to greh. To je tako, kot bi Slovenec ne šel na Triglav in ne bil tam premikasten s špago ali kot bi se Dolenjec ne napojil s cvičkom. Toda tako do vrha Triglava kot do zidanic vodijo lepe poti. Do Krke ne.

Pokličite brezplačno telefonsko številko

080 3000

ISDN
paket
3000

in se dogovorite za **nakup**

Brezplačno Vam ga v rdeči vrečki

dostavimo na dom. Paket vključuje digitalni telefon,

ki omogoča **izpis številke**

kličočega, paket SiOL za dostop do

interneta, modem ISDN ter **nadgradnjo** analognega

priključka v priključek ISDN. **Brezplačna priključitev**

terminalske opreme je zagotovljena! S

ISDN
paket
3000

se **stroški Vašega pogovora ne spremenijo.**

Hitrost prenosa podatkov se **poveča.**

Cena je **49.900,00 SIT**

in vključuje DDV.

Zdaj je čas!

Telekom Slovenije

*Razvojno izobraževalni
center Novo mesto*

www.ric-nm.si

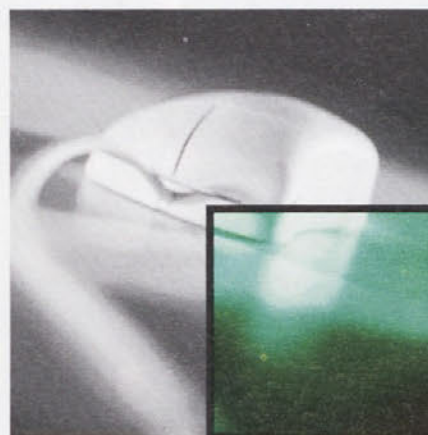
Restavracija za vso družino

**Trgovski center Bršljin
Novo mesto**

Odprto:
od ponedeljka do četrta: 8.00 - 24.00
petek in sobota: 8.00-24.00 Mcdrive 8.00 - 2.00
nedelja: 9.00 - 24.00

Novo! Izredno ugodni študentski boni!

Kupite jih lahko na **DNŠ (NM)**
ali prodajnih mestih **ŠOU (LJ)**

BRAIN

Računalniški inženiring
Seldlova 48, 8000 Novo mesto
tel.: 068 / 325 651, 325 278
068 / 375 650, 375 651
e-mail: brain@brain.si

○ **RAČUNALNIŠKA OPREMA**

- računalniki
- prenosni računalniki
- tiskalniki
- računalniške mreže
- enote za arhiviranje podatkov
- brezprekinitveni napajalniki
- računalniške komponente
- servis računalniške opreme
- licenčna programska oprema

○ **POTROŠNI MATERIAL**

- trakovi, črnila in tonerji za tiskalnike
- računalniški in fotokopirni papir
- diskete in cd mediji

○ **PROGRAMSKA OPREMA ZA PODJETJA IN OBRTNIKE**

- glavna knjiga s saldakonti, DDV
- place
- osnovna sredstva
- materialno poslovanje
- trgovinasko poslovanje
- programi za gostinstvo
- kadrovska evidenca
- proizvodnja
- direktorski informacijski sistemi
- direktorske analize
- recepcija
- kalkulacije
- blagajna

○ **TRGOVINA FLOPI**

- pisarniški material
- darilni program
- vse za šolo

Rozmanova 15, 8000 Novo mesto
Telefon: (068) 325 - 316

foto pub

Novomeška drevesna scena

fotogodba

Novo mesto je, kot že ime pove, novo mesto za drevesa – izobčence. Drevesno civilizirano mesto Gorjanci so ob izdatni finančni pomoči prestolnice Kočevja ustanovili kazensko-prevzgojni center Novo mesto – za najbolj okorele in zakrknjene zločince. Tako se je izolirana družba, utemeljena na nasilju in kaosu, s časom hierarhično uredila v popolnem nasprotju z evolucijskim zakonom.

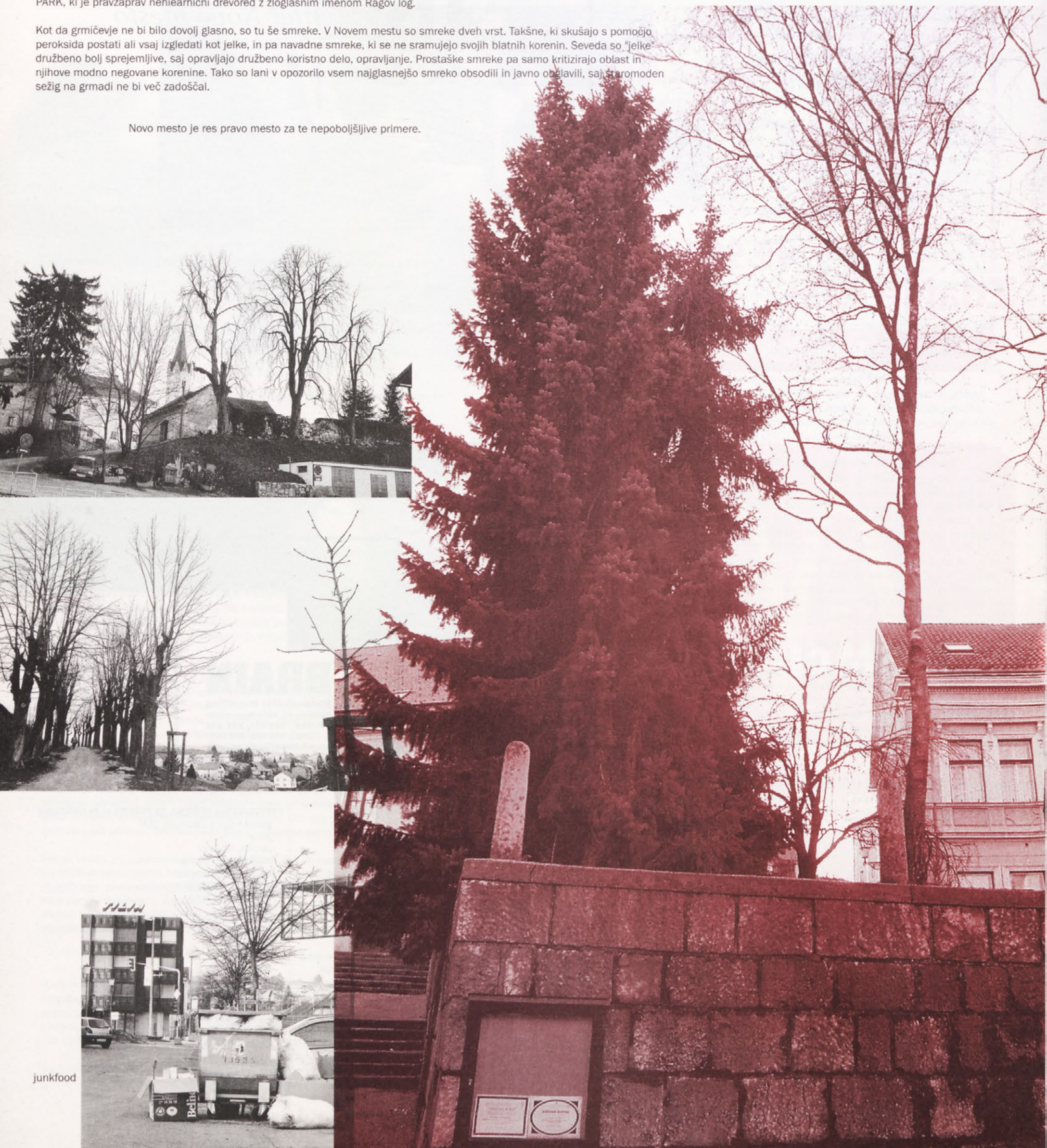
Botri Novega mesta so kostanji, ki so sicer fizično šibkejši od hrastov in imajo IQ povprečnega leskovega grma, a so se znali organizirati v drevored, medtem ko so ostala drevesa praviloma sprta med seboj. Zato se je brez težav na oblast zavihtel kostanjev drevored.

Vladajo s trdo vejo, ker imajo veliko težav. Največ lubja jim izpade zaradi grmičevja, ki raste vsepovsod in ga ne morejo kontrolirati. Dobivajo rdeče-bele izpuščaje, ker današnje grmičevje nima nobenega spoštovanja do bukovih bukev in ostalih, prav tako bukovih dreves. Poslušajo jugo veter in se prehranjujejo z JUNK prstjo (humusom z visokim odstotkom tanina). Menda je sedaj full underground # (polno podzemlje), če prevedejo svoja imena v latinščino. Tako se je miss Kočevja Blagородna Lipa preimenovala v TILIA DD, kar je v popolnem nasprotju s kazensko prevzgojnimi pravili. Pregarjano grmičevje je ustanovilo svoj PARK, ki je pravzaprav nehierarhični drevored z zloglasnim imenom Ragov log.

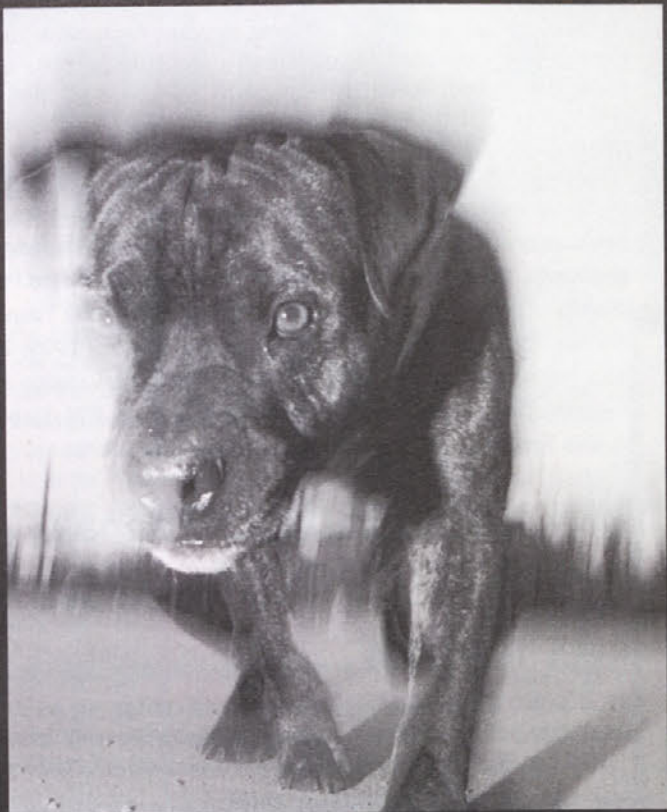
Kot da grmičevje ne bi bilo dovolj glasno, so tu še smreke. V Novem mestu so smreke dveh vrst. Takšne, ki skušajo s pomočjo peroksida postati ali vsaj izgledati kot jelke, in pa navadne smreke, ki se ne sramujejo svojih blatnih korenin. Seveda so "jelke" družbeno bolj sprejemljive, saj opravljajo družbeno koristno delo, opravljanje. Prostaške smreke pa samo kritizirajo oblast in njihove modno negovane korenine. Tako so lani v opozorilo vsem najglasnejšo smreko obsodili in javno obglavili, saj staromodni sežig na gmadi ne bi več zadoščal.

Novo mesto je res pravo mesto za te nepopoljšljive primere.

besedilo in fotografije Borut Peterlin

Taras – kralj novomeških psov

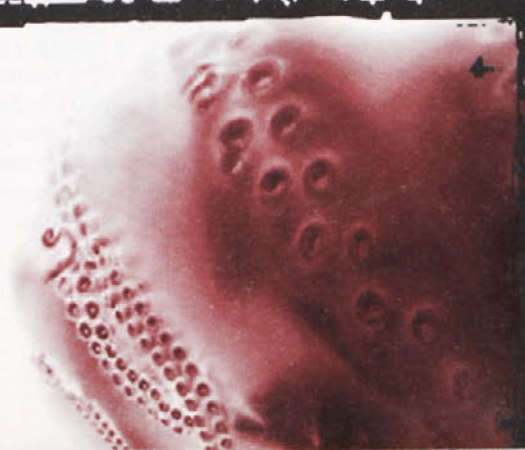
Srečate ga povsod, kjer je njegov lastnik. Ne bodite začudeni, če boste v dopoldanskih urah videli smejočega se Tarasa v družbi elegantnega gospoda, ki hiti po poslovnih opravkih. V bolj toplih dneh stoji na najvišji tribuni ob košarkarskih igriščih na Loki, vendar ne opazuje košarke, ampak ima z dvignjenimi ušesi in napetim repom ves svet pod svojim nadzorom. Vsako bitje, ki pride mimo, je deležno Tarasove kraljevske pozornosti. Če prilaja mimo psička, Taras pozabi na zapeljiv pogled in že sopiha k njej, da bi jo dostojanstveno povohal tam, kjer najlepše diši. Prepričan je, da ga vedno nova izbranka ne bo zavrnila, saj to je vendar on, Taras. Taras je velik gentleman, hkrati pa je neusmiljen do pasjih samcev, ki mu pridejo v bližino. Vendar tega ne počne zaradi krvoločnosti, ampak zaradi aristokratske vzvišenosti, ki jo je podedoval od svojega očeta Cezarja. Vsekakor pa je bolje biti pasja samička kot navaden človek na skuterju ali kakšni vesp. Skuterji in podobne naprave so namreč edina stvar, ki je Taras poleg svojih pasjih kolegov ne mara. Zakaj ne prenaša vesp, boste vprašali. Tega ne ve nihče. Domnevamo lahko, da se je pač tako odločil in pika. Taras je res pravi kralj.

fotografije Borut Peterlin, impresije Uroš Lubej

FOTO
ASJA

Ohranjamo vaše spomine

- +Glavni trg 15, Novo mesto (068) 372 870
- +Novi trg, Novo mesto (068) 323 366
- +Trg svobode 9, Sevnica (0608) 41 196
- +Trznica pod uro, Zagorje (0601) 68 5103

SAŠO VRABIČ : iz cikla

NOVO!!!

Galerija Simulaker predstavlja enega izmed najtalentiranejših likovnih umetnikov mlajše generacije v Sloveniji!!! Slovenjgrajčan Sašo Vrabič ima vse, kar potrebuje slikar njegovih let, da se nekega dne uvrsti v elitni klub zaslužnih slovenskih umetnikov in eventualno prejme Prešernovo nagrado za življenjsko delo!

marec – april 2000: Galerija Simulaker, Novi trg 6, Novo mesto
odprto: pon – sob, od 10.00 do 20.00

Sašo Vrabič: **Dvom diamanta**, 1997
mešana tehnika, 150 x 180 cm

galerija Simulaker

EKRANI

Brez pretiravanja (in hecanja) lahko zapišemo, da si Sašo Vrabič (letnik 1974) z velikimi koraki utira pot na slovensko likovno sceno. Njegova biografija ima vse pomembnejše podatke, ki jih slovenski umetnostni sistem namenja tistim redkim izbrancem njegovih let, na katere v prihodnosti še zelo računa. V žepu ima diplomu Akademije, študentsko Prešernovo nagrado za slikarstvo ter vpisano specialko na ALU. Razstavljal je že v praktično vseh pomembnejših slovenskih galerijah. Kot razstavljalec je prestopil tudi prag osrednje nacionalne institucije, ki skrbi za pokrivanje sodobne umetnosti – Moderne galerije v Ljubljani – kar večini njegovih likovnih kolegov sploh nikoli ne uspe. Med poznavalci iz ljubljanske likovne srenje veljata v navezi z Žigo Karižem (občasno razstavljata v tandemu) za najsvetlejši zvezdi na slovenskem umetnostnem nebu. Naj naštejemo le nekatere izmed njegovih samostojnih in skupinskih razstav doma in v tujini: Biotop tam, kjer dobro uspevam, P74, Ljubljana 1997; S.L.I.K.A.R.S.T.V.O. Nova generacija, Galerija Eqrna, Ljubljana 1998; Sakaide Grand Prix, Japonska 1998; At the last minute, TAIEK, Bruselj 1999; Young and Serious: Recycled Image, Ernst Museum, Budimpešta 1999; Zvok in šika, kot se slika, Kibela, Maribor 1999 ter projekta v dvojcu z Žigo Karižem: This Town Ain't Big Enough for Both of Us, P74, Ljubljana 1997 in This Town is Even Smaller, Likovni salon Celje 1999.

Največji Vrabičev uspeh je sodelovanje na **Trienalu sodobne slovenske umetnosti – U3**

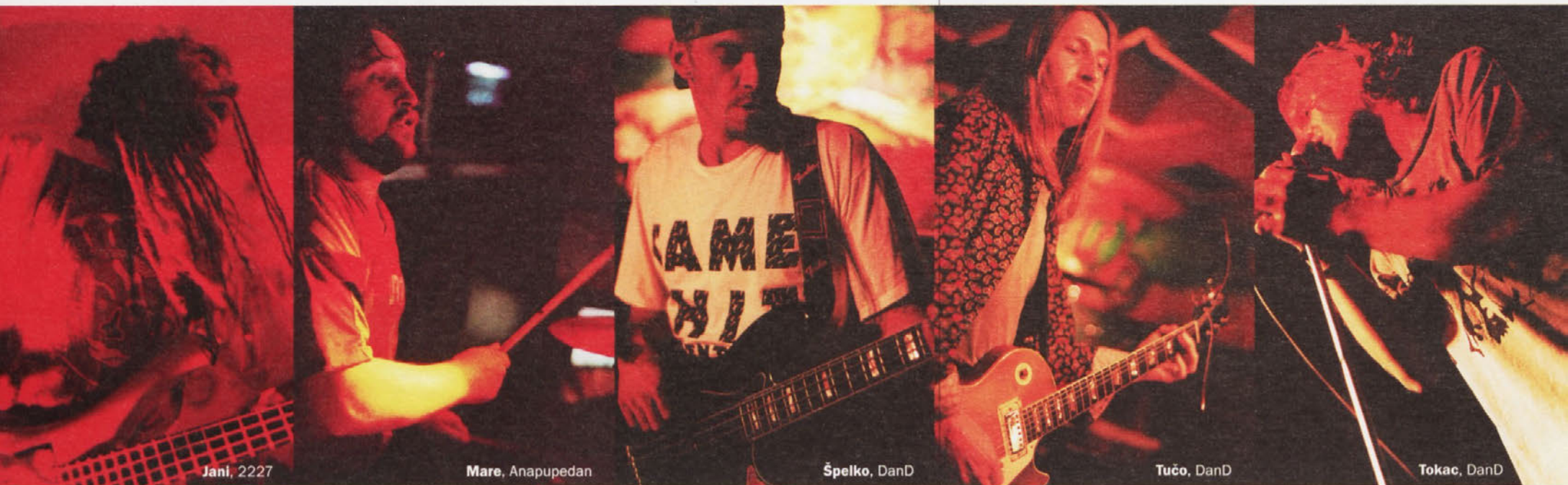
(leta 1997/98), ki ga organizira Moderna galerija Ljubljana.

U3 je prerez likovne produkcije, pregled najboljšega, kar se v obdobju treh let na področju likovnih umetnosti naredi v Sloveniji. Izbor del opravi selektor, ki ga izberejo med uveljavljenimi domačimi in tujimi kustosi.

Zadnji trienale je postavil Peter Weibel, eden izmed internacionalnih zvezdnih »letečih kuratorjev«, kot jim pravijo, ki je iz množice slovenskih umetnikov, skupaj s pečico drugih, izbral prav Saša Vrabiča! O njegovih slikah (ki so prav zdaj na ogled v galeriji Simulaker!) so se mu zapisale naslednje besede: »Vrabičeve slike (razstavljeni so dela **Izbrani ekrani**, 1997, **Sanje diamanta**, 1997 in **Nočna vožnja**, 1997) izhajajo iz fragmentov, posnetih s televizijskega zaslona, in zavestno evocirajo tradicijo rabe heterogenega polja in podobja množičnih medijev v slikarstvu (Rosenquist, Salle, Rauschenberg).«

Na ogled razstave **vljudno vabljeni** vsi, ki se navdušujete nad **pop artom**, ikonografijo množičnih medijev in reinterpretacijo hollywoodskih vizualnih arhetipov.

Iztok Hotko

Jani, 2227

Mare, Anapupedan

Špelko, DanD

Tučo, DanD

Tokac, DanD

Jurij Moškon: **Muzičarji**

Galerija Luna, 17. 2 – 16. 3.

Ni težko biti fotograf. Vzameš fotoaparata in pritisneš na sprožilec. Razlika je le med tistimi, ki vedo, kaj fotografirajo, in tistimi, ki ne vedo. In če veš, kaj fotografiraš, je to šele začetek. Poslikaš vrsto filmov, porabiš ogromno časa in fotografiranje te zasvoji. Le redki so, ki enkrat vzamejo fotoaparata v roke in nikoli več ne fotografirajo.

Fotografije v razstavi Muzičarji so nastale v zadnjih dveh letih na koncertih skupin Dan D v Hound Dogu in KUD-u France Prešeren v Ljubljani, 2227 v MKK Črnomlju, Anapupedan v K4 v Ljubljani in Ž'Kovači v Kljubi v Celju. Posnetki so narejeni pri skromni osvetlitvi, zaradi česar je avtor uporabljal visoko občutljive fotografske filme in dolge čase osvetlitve brez dodatnih filtrov, kar daje ob gibanju glasbenikov zanimive učinke. Razstavljenе fotografije glasbenikov upravičijo svoj namen le v pravem prostoru – v galeriji Luna, kjer si jih lahko ogledate do 16. marca.

Mačk & Božo, 2227

Lep sončen dan v začetku februarja. Dogovorila sem se s prof. Janezom Kolencem, ki je sicer v pokoju, se pa še kdaj vključuje v javno življenje, za kratek klepet. Predvsem me je zanimalo, kaj je s tem človekom, ki je bil od svoje rane mladosti nekaj heretik tedanjega časa. Pozneje ni maral ne socializma in tudi sedanosti ne mara, v literaturi pa odklanja vse -izme. Vse se mu namreč zdi donkihotsko gledanje na svet.

Kakšna se vam zdi družbena klima ob prelomu tisočletja?

Materializem v grobem pomenu, ne v idejnem: lov za denarjem, brez vsakih duhovnih vrednot, ki nas še kako obvladuje, ki nas že tako obvladuje, da nam je že popolnoma razvrednotil vse – zlasti človeka samega, da ne govorimo tudi o sami naravi.

Poglejte samo, kaj se dogaja z drugim spolom. Moja generacija je gojila nekako sveto spoštovanje do matere, sestre, pa tudi do dekleta, ki si ga imel rad, sploh do drugega spola: sedaj pa slačipunca razkazuje svoje čare, da postanejo sčasoma že kar ostudni in dolgočasni. In to gledajo tako pubertetniki kot tudi otroci. Na ta način

otroku skoraj že v zibelki zatremo hrepenenje in duhovno spoštovanje, da ne govorimo o lepoti zaljubljenosti in ljubezni. Nekaj romantike pa mora ostati v človeku, če hočemo še reči, da se splača in da je lepo živeti. Ali drugi odnosi: udarec v čeljust nam je iz ameriške televizije ali filma postal kar vsakdanji pozdrav. Menim, da amerikanizem mnogo bolj škoduje, kot je bil škodljiv komunizem s svojim naukom. Komunizem le ima neke vrednote, amerikanizem pa v medsebojnih odnosih prav nič. Človek je človeku le interes, dobiček. Vse je tako ničevno, puhlo.

Ali ne gre morda le za soočenje novega s starim?

To je ponovno amerikanistična prislovica: mi mladi in vi stari. Mi pa kaj takega še stopnjujemo. Poglejte le, kako se nekateri obnašajo. Ti je v taki družbi prijeto: neokusne pripombe pijanih ali pol vinjenih? Drogiranih, neokusno oblečenih, s pripombami, če greš mimo in s čudnim krohotom. Mislim, da je za navadnega zemljana vljudnost še vedno prijaznejša.

Vi pravite, da se mi politike ne znamo igrati. Kako to mislite?

Kaj je politika? Proučevanje, kako živeti med sabo: tako v ožjem smislu kot mednarodno. Tega pa človeštvo ni znalo rešiti. Na oblast prihajajo ljudje, ki nimajo prav nobenega smisla za skupnost, ampak le zase. Politika jim je le lov za denarjem, oblastjo, ki omogoča krasti. Ni več država za človeka, ampak človek za državo. V tem se je javno izražal fašizem, praktično pa tudi komunizem. Poglejmo pri nas: vseh vzvodov oblasti so se polastili ljudje enega kova. In pod plaščem tega se krade – od kod pa dim raznih afer, če bi ničesar tega ne bilo? Najosnovnejših dolžnosti pa niso znali in zato ne morejo rešiti.

Pri nas se le govori: Naša stranka ... nikdar pa: naš narod. Je lahko kaj takega sploh demokracija? In vse se dogaja s tako primitivnim sovraštvom ... Seveda se vidi, da smo prišli z divjega Balkana. Kaj tako primitivnega se v Ameriki, Angliji ali Franciji ne moremo zamisliti. Tam se znajo vodeči vsaj kazati kulturnejše, pri nas pa ... Na primer celo takomenovani kulturniki: Šimek na oddaji Petka: Nastopila je "grda" zamorka. On, ne da bi ga kdo kaj izzval: »Grda je, kot bi bila Janševa nezakonska hči.« Od takrat se mi gnusi Šimek, ne pa ta, ki ga je hotel smešiti ...

Kako pa gledate na šolsko politiko?

Menim, da je Gaber naredil velikansko škodo. Šola je postala delavnica brez kakršnih koli notranjih vzvodov idej in s tem brez ustvarjalnosti. Je le kopičenje znanja, a to je brez soka, brez notranje vsebine. Jasno je, po smislu totalitarizma: Naj dela, zabija žeblje, a naj ne misli ...

Kaj pa floskula "učencu prijazna šola"?

Sem zelo proti, da je učenec le objekt, da čepi v svoji klopi in topo sprejema – poln

strahu. Tako smo se nekoč učili mi na klasični. A ker je učenec še neoblikovana osebnost, saj zato je še šolar, ga je treba oblikovati, a ne v hlapca, kar je počela socialistična šola. Naučiti ga je treba spoštovati delo in znanje, ne pa le netiti njegovo domišljavost: pravico imam ...

Kako odkriti talent?

Vsakdo ima v sebi neko žilico: nekemu uspe takoj risba, drugi lepo napiše spis, tretji izredno dobro dojema matematiko, četrti je spreten za obrtnika. Osnova zame je: Vsako delo je častno in naj bo pošteno ovrednoteno. Sodobna šola bi morala vse to podpreti. Prej tega ni storila. Učenca bi morala vzgajati najprej široko, potem pa ga posebej izoblikovati tako, da bi že konec osnovne šole vsaj zaslutil, kdo je.

Danes, a vse opazujem le o daleč: V vseh je neka težnja po važnosti, pomembnosti, skorajda večnosti, ta pa bi morala biti podprta še z obilico denarja. Uveljaviti se. Zato mi je postal naš kulturni praznik že prav smešen. Teden dni govorimo o kulturi, pa živimo v

Janez Kolenc, veteran šolništva, kulture, predvsem pa življenja, ob kulturnem prazniku Apel kopitarjem

takem nasprotju s Prešernom, da ga prav zasramujemo. V nas ni več trohice res Prešernovega: širine in globine.

Se vam zdi, da je Prešeren trivialna oseba? V rumenem tisku bi se našlo, da je imel toliko in toliko otrok, pa ni za nobenega poskrbel. Kako gledate na njegovo zasebno življenje?

Prešeren je živel s svojim prepričanjem, zabelila pa je to prepričanje naša pritlehnost, majhnost in takratna neosveščenost. Gledati globoko in daleč, spotikati pa se ob kamenčke in krvaveti, ni lahko. Prešeren je živel s svojim prepričanjem in to preli v svojo poezijo. Metternichov čas, čas ovaduhov, a gotovo ne tako podlih, kot smo jih imeli v polpreteklosti. In čas nazadnjaštva, neosveščenosti. Ustvarjati pa tako poezijo, ki bi jo lahko poklonil Nemcem, narodu, ki ga sploh še ni bilo ... Lahko bi se zgodilo, da tega naroda nikdar ne bo. Torej bi vrgel svoje delo v nič. Lahko pa bi bil velik nemški pesnik, še laže bi se izražal, in bi v spominu človeštva z gotovostjo ostal. Slovencem pa je moral šele ustvariti umetniški jezik ... In obenem izraziti človeka za stoletja naprej ... Zdravljica bi morala biti himna vseh himen. Sicer pa gledam Prešerna kot človeka, upam, da ga ne mistificiram: imel je kot človek slabe in dobre lastnosti. Ali bil je slovenski utelešeni Genij.

Danes učijo, da proze sploh ni znal pisati v slovenščini.

V to dvomim. Res pa so njegova pisma precej okorna. Pa moramo vedeti, komu je pisal. Značilno je zlasti pismo domov. Občudujem ga, kako se je znal stilno in izrazno prilagoditi kmečkemu bralcu. Sicer pa nimamo za tako trditev nobenih drugih dokazov. Mislim umetniških. Res pa je, ker se je šolal le v nemškem duhu, da bi laže ustvaril nemško umetnino. In prav s tem je pokazal, da je velik, ker je bil tudi velik v ljubezni do domovine in našega človeka. In pomislimo spet nase: Šolani slovensko v slovenskem duhu in kako smo morali za svobodo svojega jezika krvaveti, pačimo pa se zdaj jugoslovensko, francosko in danes predvsem – angleško. Naš jezik in njegov!

Kaj menite, kako bi bilo s Prešernom, če bi živel danes?

Malo čudno vprašanje, priznavam, da sem si ga že večkrat zastavljal. Moj enostavni odgovor je: ne bi ga objavljali. Morda bi bil v prejšnjem režimu celo zaprt ali ... Prav tako bi se zgodilo s Cankarjem. Oba sta bila "naravnost" človeka. To se pravi: resnicoljubna, pravična, globoka, prizadeta do sočloveka in do svojega naroda – imela sta lastnosti, ki so v popolnem nasprotju z našimi. Samo Cankar, ki je živel od honorarjev, bi danes od lakote umrl ...

Tak narod smo – moderen, bi kdo rekel in se moji naivnosti posmehoval. Nevoščljivi in požrešni. Pomembni. Na Prešernovo proslavo gremo, da se pokažemo, da smo elita iz elite. Kaj nam mar govor, ki je bil res vreden za ta

foto Natalija Mikec

dan, preteklo leto ge. Hočevarjeve. Zaploskali so, mislili pa na kako splotko ali aferice ali na kak kšeft in naslednji dan je steklo vse po starem. Zato ni čudno, koga vse imamo na čelu in kdo vse dobi nagrado ... Smo narod, ki je iz hlapca postal gospod, pa to ne zna biti: še vedno smrdi po kravjem in svinjskem gnoju – v Cankarjevem domu in v fraku.

Torej – še vedno narod hlapcev?

Ne, gospoda, ki s sebe še ni oprala preteklosti. Po vojni so bili najbolj kričavi, najbolj zgrajeni, najbolj dosledno kruti – hlapci, ki so postali "oblast." In mi smo njihovi potomci.

Večkrat ste mi med pogovorom omenili, da pri nas umetniška dela gredo, zlasti literatura, sproti v muzeje. So tako pomembna ali mislite le – na stranski tir, torej v pozabo?

Mislim – pozabo. To leto naj prevladuje ludizem, ta leta so postmodernistična itd. Posamezniki se podzavestno čutijo preneznatne za tok časa in se zavedajo svoje nesposobnosti, zato se družijo v grupe in generacije. Kronist omenja le smer, gibanje, zapiše kako ime in muzej se zapre za veke vekov – in -izem prekrije prah pozabe. Poleg tega, da sploh lahko prideš v kako generacijo, ji moraš pripadati – idejno in politično. Nekaterih čas niti povohal ne bi, če ne bi bili politično "močni". Imamo pa prav danes nekaj zelo močnih osebnosti, ki so "oni", ne pa stranka ali -ist: Drago Jančar, Kajetan Kovič, Rudi Šeligo, Svetlana Makarovič, Tone Pavček ...

Kaj pa doba računalnikov?

Prav razvoj tehnike dokazuje, česa vse je človek zmožen. Ali – zdi se mi, da je začela ukazovati človeku, ne pa mu služiti. Ob nekaterih dosežkih se vedemo kot otročeti z igračko. Na oblast prihajajo nekulturni, nečloveški "ljudje". Zato se največ tehnike razvije za uničevanje. In pogledajmo zdaj kulturo. Potihem se poslovni ljudje posmehujejo kulturnemu prazniku, umetniškim stvaritvam ... Kultura je daleč daleč zadaj. Ne le poezija itd. Kultura življenja v celoti. Danes biti spodobno oblečen, spodobno se obnašati v družbi, na primer v gledališču ali na cesti – je že zlasti za mladega – nevredno. O tem sem govoril že v začetku. Človek ni nič vreden, vreden je denar, ki ga ima.

Mogoče pa današnji umetnik ne pristane na životarjenje in hoče živeti od svojega dela?

Kaj?! Danes moraš plačati, da ti knjigo kdo sploh pogleda, kaj šele, da bi jo bral. Da pa bi jo pošteno plačal, kje pa! Plačan si po zvezah, ne po vrednosti.

Kaj pa je za vas vrednost v delu?

Tako delo, ki lepo prikaže globine človeka in njegove izkušnje. Tako, ki lahko preživi tisočletja. Sofokles: Antigona, Ifigenija ... to so problemi, ki jih rešuje, do zdaj še vedno zaman, in z vdorom civilizacije vedno težje, človeštvo že tisočletja: Človek in oblast, ali žrtev za druge ... Sokratova poštenost in doslednost, Kristusova globina in preprostost ... Mi pa pišemo in pišemo, damo nagrado, utemeljujemo, pa kako učeno, pa bereš, ugibaš, in po dvajsetih straneh ogorčen odložiš veleumetnino z občutkom, da ti, ki se zanimaš za take stvari, ne razumeš prav nič ...

Naslednje je bolj zasebno vprašanje: kako, da ste se ustallili ravno v Novem mestu?

Po vojni sem bil zaprt. Vsak ima svojo vest. Moja mi pravi nedolžen. Poniževali so me in me zapostavljali. Nase sem lahko kar ponosen. Marsikdo ne bi vzdržal. Diplomiral sem. Potreba po kadrih je bila velika, drugače ne bi bilo, vsaj v prosveti ne, zame kruha. Dodeljen sem bil po treh predlogih v Novo mesto. Tu sem naletel na velike težave s strani ravnateljice, nisem ji hotel dati zadoščenja, da bi zmagala njena podlost, kljuboval sem ji, čas mi je pomagal. In ostal sem. Ne premikam se rad s kovčki v rokah, čeprav sem se kar dostikrat.

Imate kak recept za vztrajnost?

Delo. Delati in vsaj skušati biti pošten.

Glede na statistiko Slovenci kaj radi zapadamo samomorilnim mislim.

Čim starejši sem, rajši živim. Če hočeš gledati, vidiš neskončno lepoto. Če hočeš ljubiti, lahko ljubiš od kamna do lepote nasprotnega spola. Samo razviti se moraš, biti prost samega sebe in ne biti suženj ničemu in nikomur. Živeti za svoje poslanstvo, za svoje delo. Rad kidam gnoj, prekopujem svoj vinograd, rad pa tudi pišem in rad sem učil. Meni je bila služba radost, ker sem imel dijake zelo rad, nisem pa maral zbornice.

Kdaj vas prevzame radost: ko napišete, najdete prave besede za vaše izkustvo, ali ko vidite svoje delo objavljeno?

Takrat, ko ustvarjam. Ko iščem, ko vem, kaj hočem, pa s trudom vrtam ... Ko je objavljeno, dvakrat, trikrat pogledam, potem me ne zanima več.

Ali menite, da je v našem kulturnem, zlasti pa v literarnem delu preveč eksperimenta?

Čudim se, da zlasti poezija tako privlači mlade. Saj je že vsak pesnik. Ali kakšen pravi, da je poezija na tako nizki ravni, da je nihče noče več niti videti, kaj šele, da bi bral in se vanjo poglobljal. Priznam, da tudi mene ne privlači več. Kako pa smo mladi nekoč prebirali Kocbeka, Antona Vodnika, Vido Taufer, Iga Grudna in druge. Zakaj?

Trditev: Slovenija je majhna, nima teže. So manjše države, pa nimajo takih težav.

Imajo pa kulturnejše prebivalce, navajene res prave svobode, zato so tudi uglajenejši, ne pa taki kot naši poslanca ali prerakajoči se in večkrat nesramni novinarji. Čudim se, da nas EU sploh pogleda, take brez hrbtnice ... in nesramne.

In – bi še kaj rekla?

Nič. Ne splača se. Kar odkrito povem, da danes nisem rad Slovenec in ne ud te požrešne države. Je kot dihur, ki noč in dan žre davke, od sebe pa ne da nobene fige – le razočaranja, sram in poniževanje.

Ob tej priložnosti, ker smo že tako prešernovski, bi predlagal, naj res izpolnimo vsaj svoje zakone: dajmo podjetjem in drugim javnim ustanovam res vsaj slovensko ime. To imamo uzakonjeno. Ljubljana in že podeželje nosijo taka imena, da misliš, da si zašel v Čulufakrčino. In nas bodo spoštovali tudi Avstrijci, Italijani in Hrvatje, ki se nam bolj ali manj javno posmehujejo. Ostre besede, pa tako žalostno zaslužne.

Pogovarjala se je Natalija Mikec

Metro (1983-1996)

Tomaž Koncilija

Ustanovitev skupine METRO sega v leto 1983, ko sta sošolca in dobra prijatelja Slavko Medle (kitara, vokal) in Romeo Zalokar-Miklič (bobni, vokal) ustanovila svojo prvo glasbeno skupino. Vanjo sta pritegnila še prijatelje Tineta Dobovška (bas kitara), Damjana Burgerja (kitara) in Aleša Bračiko (vokal). Ker so vsi obiskovali osnovno šolo Grm, niso potrebovali imena, saj so delovali kot neke vrste šolska glasbena skupina, ki je nastopala na plesih, proslavah in drugih kulturnih prireditvah šole. Preigravali so predvsem skladbe Beatlov, Rollingov, Survivor in drugih. Po letu dni je Damjana zamenjal klaviaturist Matija Slak.

Leta 1985, v začetku srednješolskega obdobja članov, je delovanje skupine zamrlo. Romeo in Slavko sta glasbeno udejstvovanje nadaljevala v skupini Lost Californians, Slavko pa nekaj časa tudi v skupini Pandan. Že po dobrem letu dni sta zopet združila moči. Tokrat sta k sodelovanju pritegnila še Avgusta Vrščaja (bas kitara), mesto klaviaturista pa je zopet zasedel Matija Slak. Ta zasedba je oblikovala prvo trdno jedro skupine in si tudi nadela ime METRO. Glasbeno so se osredotočili predvsem na produciranje lastnih skladb, kot so: Tuji svet, Hej stari znanec, Simfonija in druge, pri čemer so glasbo pisali Slavko, Matija in Romeo, besedila pa Romeo in Avgust. Lastni repertoar so predstavljali na raznih srednješolskih plesih in drugih zabavah v Športni dvorani Marof ter v diskoteki črnomaljskega gradu. Skladbe so dobile podobo demo posnetkov v improviziranem studiu takrat še neznane skupine Avia band. Zasedba je zaključila štiriletno srednješolsko delovanje z odhodom Avgusta v JLA.

V začetku leta 1988 so se preostali trije člani s pomočjo Andreja Voglarja odpravili v snemalni studio Tivoli, kjer so pod producersko taktirko Tomaža Marasa posneli prvo skladbo Pot nazaj. Basista je za to priložnost nadomestil Marjan Pirnar. Slavko je odigral kitara in prispeval glavni vokal, Matija klavir, Romeo pa bobne in spremljevalni vokal. Avtor glasbe je Slavko, besedila pa Romeo. Na oblikovanje skladbe je v precejšnji meri vplivala takratna ameriška rockovska scena, na kateri je kraljevala skupina Boston. Pesem je kasneje postala uspešnica skupine in se pogosto vrtela na lokalnih radijskih postajah. Na Studiu D pa se je uvrstila v izbor za pesem tedna in zasedla drugo mesto.

V mesecu avgustu se je trojica Slavko, Romeo in Matija z Andrejem Voglarjem zopet odpravila na snemanje, tokrat v zagrebški studio Smolec (SIM). Posneli so skladbo z naslovom Dolga noč (snemanje je potekalo celo noč). Kitara in bas je odigral Slavko, ki je odpel tudi glavni vokal, klaviature Matija, bobne in spremljevalni vokal pa Romeo. Avtorja glasbe sta bila Slavko in Matija, besedila pa je prispeval Romeo. Septembra leta 1987 je v JLA odšel Matija, vrnil pa se je Avgust. K sodelovanju so pritegnili še Roka Jermana, ki je prevzel mesto klaviaturista. Začeli so se predstavljati na rock delavnicah. Prva je bila v Ljubljani, kjer se je nad njihovo glasbo navduševala Deja Mušič, ki je bila voditeljica, druga pa v Trebnjem, kjer so osvojili nagrado občinstva. Kmalu zatem so se odpravili v snemalni studio Akademik, kjer so posneli drugo uspešnico, Nori čas. Producent je bil Miha Vardjan, ki je odigral tudi saksofon, za mešalno mizo pa je sedel Robi Bevc.

Avtor glasbe je Slavko, besedila pa Romeo. Z delovanjem so začasno prenehali septembra 1988, ko sta v vojsko odšla Romeo in Slavko.

Po vrnitvi obeh članov leta 1989 je skupina v zasedbi Slavko, Romeo, Avgust in Rok spremenila strategijo delovanja. Opustili so izvajanje lastnih skladb in se posvetili predvsem komercialni ter plesni glasbi. Pridružil se jim je še saksofonist Andrej Šurla, tako da je skupina od tedaj dalje štela pet članov. Oblikovalo se je drugo trdno jedro skupine. Kot študentje so fantje mnogo igrali na študentskih brucovanjih in plesih, kjer so zaigrali tudi z znanimi glasbeniki, kot je npr. Vlado Kreslin.

Leta 1991 je odide v vojsko Rok, ki ga nadomesti Robi Ogulin (klaviature), skupina pa začne redno igrati v restavraciji na Otočcu. Igranje Metroja pokriva skoraj vse zabavne prireditve, ki se dogajajo na Otočcu, med drugim sodeluje tudi z Marjanom Zadnikom. Medtem se na mesto klaviaturista zopet vrne Rok. V studiu Luca posnamejo predstavljene demo posnetke plesnih skladb, namenjene tržni predstavitvi skupine, poleti pa se za mesec dni odpravijo igrati v Nerezine. Dobri dve leti neprestanega igranja, tudi do štirikrat na teden, skupino precej izčrpa. Pogodba z Otočcem se prekine leta 1993. Sledi nekaj mesecev igranja na Loki v Novem mestu, kasneje pa fantje zaigrajo le še v diskotekah, na maturantskih plesih ali pa porokah prijateljev. Zaradi razhajanja osebnih interesov članov skupine METRO preneha z delovanjem leta 1996.

"Fuck you, I won't do what you tell me!"

Rage Against the Machine v Ljubljani

Letošnji kulturni praznik je bil zazmanovan z enim največjih rock koncertov na slovenskih tleh. Visoko dvignjena desnica silhuete človeka s podnapisom BATTLE OF LJUBLJANA, narisanim na velikem platnu stagea v ledeni dvorani Tivoli, je napovedovala velik dogodek. Seveda nastop razvpite uporniške skupine.

Rage Against the Machine niso le glasbena skupina, saj ima njihovo delovanje močna in aktualna politična sporočila. Iz njihovih besedil je mogoče razbrati nekakšno protiameriško kampanjo. Pevec in idejni vodja skupine Zach de la Rocha, znameniti Indijanec in eden najprepričljivejših rokarskih političnih poetov, razlaga, da je jedro človeškega trpljenja vsepovsod in še posebno v ZDA izkoriščanje. To je praksa in vsebina kapitalizma, ki ljudem zanika osnovno potrebo po preživetju. Vse več ljudi je izločenih iz družbe, saj je moč razdeljena med vse manjše število rok. Ideal pa je družba, kjer imajo ljudje možnost demokratičnega življenja ne le znotraj političnega, temveč tudi znotraj gospodarskega sistema. V ZDA se o nekaterih problemih niti ne razpravlja: denimo o tem, kako je razdeljeno bogatstvo, zakaj v najbogatejši državi sveta več deset tisoč prebivalcev ne dobiva zdravstvene nege in nima domov. To so temeljna vprašanja, ki veljajo za ves svet.

Uspešnost njihove glasbe - njihove plošče dosegajo platinasto naklado - je potrditev upravičenosti njihovega boja in sredstvo, s katerim si kupujejo svobodo. Na tretji veliki plošči BATTLE OF LOS ANGELES so izrazu dodali še dimenzijo zrelosti in nove masivnosti.

In odziv slovenske publike? Pričakovali smo veliko, kar je bilo videti že iz prodanih vstopnic. Dvorana je bila čisto nabita, vzdušje je bilo super, energija je bila v zraku ... Ragei so se z mešanico hip hopa in punk rocka dotaknili vsakega posebej, tudi največjega upornika. Nekateri so pričakovali tudi kakšen speech. Kakor koli, mar glasba in pa slika s platna ne povesta dovolj?

Damjan Planinšek

Kakšen »oberkrajn« še pihnem

» Vzorniki so mi predvsem dirigenti, ki imajo neko karmo, sugestivno moč ... Zame sta dve kategoriji dirigentov: eni zelo tehnično dojemajo glasbo in bi radi vse »pošlihtali«, in drugi, ki so pravi umetniki in dosežejo, da orkester res interpretira skladbe in muzicira.

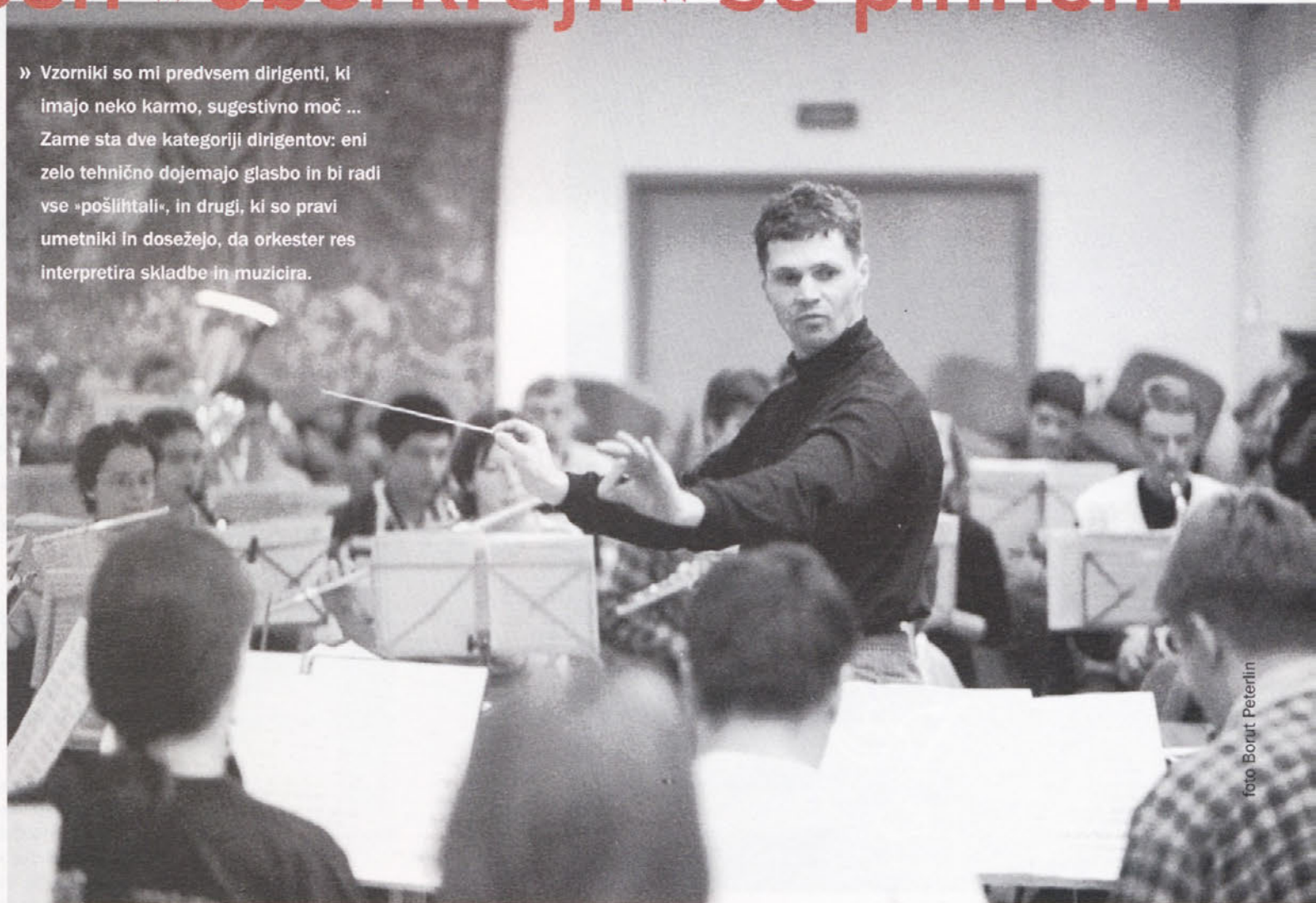

foto Borut Peterlin

Straška godba je prava »zgodba o uspehu«. Njen motor je gotovo mladi dirigent Miro Saje, ki zna s svojimi trobilci zaigrati tudi na košarkarskem igrišču. Glasbeno pot je začel je s klarinetom na nižji glasbeni šoli v Novem mestu pri Zdravku Hribarju, ob novomeški Gimnaziji nadaljeval s trobento na SGBŠ v Ljubljani ter tretji dan slovenske vojne leta 1991 diplomiral na glasbeni akademiji pri Antonu Grčarju. Od leta 1990 kot dirigent vodi Pihalni orkester Krka zdravilišča iz Straže; med leti 1996 in 1999 je diplomiral iz dirigiranja na Brabants Conservatoriumu v Tilburgu na Nizozemskem pri profesorju Jancu Oberju. Lansko leto je po nizu uspešnih koncertnih in tekmovalnih nastopov straška godba zmagala v najvišji, umetniški kategoriji mednarodnega tekmovanja v Rivi del Garda.

Kako je prišlo do tega, da si prevzel straški pihalni orkester?

Ko sem še študiral, mi je bila prva stvar trobenta; začel sem že honorarno igrati po orkestrih – a v njih je do redne zaposlitve težko priti, saj se mesto trobentača sprostí na deset let; po malem pa so me kot Stražana tudi ves čas hecali, začelo me je zanimati dirigiranje, poskusil sem in dejansko za tem znorel. Ko sem se ženil, sem razmišljal o čisto drugih rečeh kot danes.

V kakšnem stanju je bila godba, kaj si najprej storil?

Orkester je bil 23-25 članski, malce starejši. Ko se spomnim, kar malo sivim, ne bi šel še enkrat čez to. Začel sem z dirigiranjem in hkrati z gradnjo orkestra; zadeve so počasi rasle, videl sem rezultate; a ko se spomnim za nazaj, je bilo kar naporno: zasedbe nobene, ni bilo pozavn, rogov, kaj šele fagota, oboe, pri tolkalih en veliki boben in ene činele ...

Iz tistih davnih časov se spomnim, da so starejši člani včasih tudi negodovali nad spremembami in modernizacijami, ki si jih vpeljeval? Verjetno si želel orkester tudi malo »očistiti« glede intonacije, tehnike?

To je prišlo kar spontano. Na začetku nisem imel ne ambicij ne nič, a že po enem letu sem šel malo ven, na seminarje, se začel privat učiti dirigiranja, dobil sem vizijo in ambicije. Tako je ne glede na to, da so bili v godbi člani, s katerimi sem rasel, bila večja potreba po napredku, kot da bi zadostil njihovim željam. Sam sem noter začel voditi svoje učence, nekatere zelo perspektivne; če hočeš imeti mirno vest, jih ne moreš siliti, naj igrajo koračnice in polke, ker jim na ta način onemogočiš kakršen koli razvoj.

Torej so se te stvari same začele urejati prek izbora težjih skladb?

Ja, pa v začetju nas je bilo zelo malo. Moraš nekako pridobiti mladino in s takimi komadi ni šans. Tudi mene to ne zanima, čeprav sam kdaj kakšen »oberkrajn« še pihnem, kar se orkestra tiče, pa nima to kaj iskat zraven. Prišli smo seveda tudi do točke, ko smo se morali o zadevi resno pogovoriti, ko so tudi oni povzdignili glas. Po tistem pogovoru so vsi ostali, je pa res, da so se v

naslednjem letu ali dveh večinoma umaknili. Moje stališče je bilo, da lahko vsak ostane, da pa je treba resno delati, redno in točno prihajati na vaje ipd. A vseeno imamo danes z njimi še vsako leto stike, imamo Martinov koncert v Straži, skupaj eno zapojemo ...

Pravijo, da si pri vodenju orkestra strog, nepopustljiv, veliko zahtevaš od posameznikov. Po drugi strani ti vsi priznajo, da zadevo vodiš s pravo mero avtoritete, občutka. Imaš tudi kakšnega dirigentskega vzornika?

No, sam zase mislim, da nimam neke avtoritete, naše vaje so čiste razsulo, nimajo »rešpekta« do mene, saj s tamalimi rasem že deset let. Glede glasbe včasih res hočem doseči, kar si zamislim, a ne s kričanjem ali kaj vem čim. Vzorniki so mi pa predvsem dirigenti, ki imajo neko karmo, sugestivno moč; jih je kar nekaj. Zame sta dve kategoriji dirigentov: eni zelo tehnično dojemajo glasbo in bi radi vse »pošlihtali«, in drugi, ki so pravi umetniki in dosežejo, da orkester res interpretira skladbe in muzicira. In to je moja vizija in glavna odlika tega orkestra.

V orkestru so v glavnem neprofesionalni glasbeniki. Profesionalec je plačan in mora stvari odigrati, delati, kot zahteva dirigent; kje pa je tista meja, do katere lahko pripraviš neprofesionalnega glasbenika, če želiš od njega veliko, hkrati pa veš, da to dela brezplačno, ljubiteljsko?

Zaenkrat se na to nisem oziral pri izbiri skladb; če je skladba dobra, jo vzamem, potem se dela in dela, včasih je treba najeti kakšnega substituta. Mislim, da bomo kmalu z lastnimi močmi igrali vse skladbe. Glej, nek odlični amaterski pihalni orkester iz male nizozemske vasice je brez težav izvajal Stravinskega: Pomladno obredje, Žar ptico in Petruško – torej Pomladno obredje, ob katerem so se lomili naši radijci z Nanutom vred.

Omenil si, da sta z mentorjem delala 80% klasičnega repertoarja, posebej si izpostavil Stravinskega. To je gotovo dobro izhodišče za moderno glasbo, ki jo igrate danes, saj je Stravinski ritmično zelo zahteven?

Res je zahteven tako za igranje kot za

dirigiranje. Za njim je bilo mnogo podobnih skladateljev, je pa on uvedel te »akrobacije«, včasih zelo težke za izvajanje.

S katero skladbo ste imeli največ težav, preden ste jo izpili?

Teža je relativna; skladba je lahko težka po izrazu, tehnično ali fizično, recimo visoke lege trobil. Pa še odvisno od obdobja, pred petimi leti je bilo za nas neizvedljivo, kar danes igramo z levo roko. Vseeno pa so bili pravi šok za naš orkester Poganski plesi, zadeva podobna Stravinskemu, ritmično izjemno zahtevna; celo nekateri najeti profesionalci so najprej »zmrznili«.

Torej še vedno najemate profesionalne glasbenike za svoje koncerte?

Absolutno. Igramo že tako glasbo, da moji, recimo prva trobenta, fizično ne zmorejo. Seveda pa je najbolje, če je naš človek tako dober in na tem delamo.

Koliko vadite?

Dvakrat tedensko, pred tekmovanji je tega mnogo več; najprej natančno sekcijsko delo, trobila, pihala, tolkala; potem skupne vaje.

Uporabljate kakšne posebne instrumente, ki jih ni najti v simfoničnem sklopu?

Pri tolkalih imamo za nekatere skladbe zelo bogato instrumentalno zasedbo, za novo leto smo izvajali Davida, ki je zahteval tri sintetizatorje, klavir in zraven še sedem tolkalcev. V barvi postaja ta literatura vse bogatejša, vse več je sodobnih instrumentov, zvokov.

Kaj pa mladi glasbeniki, ki se tu kalijo, dobivajo prve koncertne izkušnje; je kaj obetavnih talentov?

V tej godbi je vzkliko par osebkov, ki so zame fenomen: recimo »brača Turk«, Juršič Urška, pa Tadej Božič, Maja Gašperšič, Maja Burger; ljudje, ki imajo dejansko eno karmo; prihajajo bratje Berkopec, vse to so ljudje, ki lahko s tem, kar imajo v sebi, igrajo kjer koli ...

Kaj pa improvizacija?

Moja šola je bila strogo klasična; tudi mislim, da nimam tega daru. Se pa pojavlja v literaturi tudi zahteva po improviziranih odsekih. Tu se zanašamo predvsem na

Tadeja, drugih zaenkrat še ni.

Kdo vas financira: Krka, občina?

Zadnje čase moram reči, da se občina dobro odziva na naše projekte, vlaga tako vame osebno kot v orkester; Krka zdravilišča pa so seveda naš sponzor od 1995, ko je bil Novoles v težavah in nam več let ni mogel pomagati.

Vaš sloves sloni tudi na zmagoviti tekmovalni karieri, katere vrh je verjetno zmaga v Rivi del Garda. Bi želel orisati to vašo pot?

Udeležili smo se treh zaporednih tekmovanj, vsaki dve leti: 1995, 1997 in 1999. Začeli smo v drugi kategoriji, potem v prvi in lani še v umetniški, v vsaki smo absolutno zmagali; ljudje kar ne morejo dojeti, kako je šlo to navzgor.

Bi lahko ocenil rang tega tekmovanja v mednarodnih okvirih, se tu res pojavljajo najboljši?

No, to ni svetovno prvenstvo, ki je najvišji rang; temu sledi zelo močno tekmovanje v španski Valencii, potem je pa tu že Riva. Tja sicer ne prihajajo tisti res najboljši, toda žirija je špica, ocenjevanje pa točkovno – tako smo gotovo nekje ob boku najboljšim. Po rangu pomeni umetniška kategorija v Rivi nekaj takega kot prva na svetovnem prvenstvu.

Vsa tekmovanja so striktno amaterska?

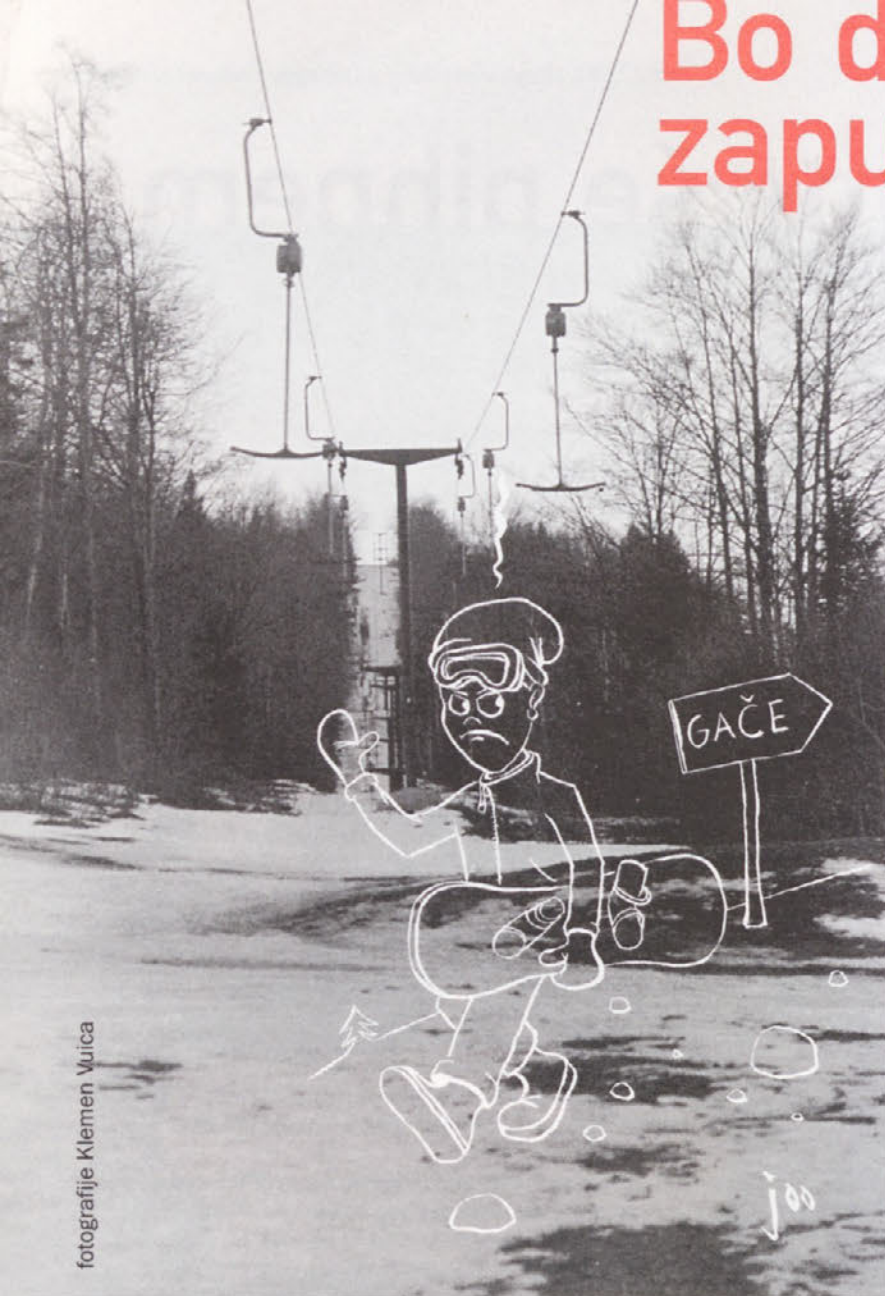
Da, a pravila dopuščajo 10% profesionalcev. Na svetovnem prvenstvu pa tega pravila ni.

Kakšni so načrti za prihodnost?

Teh tekmovanj, domačih in mednarodnih, imamo že nekako čez glavo, zato se mislimo orientirat na dobre koncerte in dobro muziko. Nekoč bomo šli tudi na svetovno prvenstvo na Nizozemsko, ampak ne še kmalu. Pred poletjem bomo bolj gostovali: na reviji v Straži, pa v Metliki, potem v Bihaću, pa nastop v Nürnbergu v Nemčiji, avgusta gremo za teden dni v Španijo ... jeseni pa koncert za Unicef in seveda tradicionalni novoletni koncert.

pogovarjal se je Marijan Dovič

Bo duh socializma končno zapustil kočevske gozdove?

fotografije Klemen Vuica

Smučanje na Gačah

Smučišče Rog Črmošnjice ali Gače, kot ga krajše imenujemo, se razprostira na 45 hektarjih na nadmorski višini od 700 m pa vse tja do 965 m. Razpolaga s petimi vlečnicami in urejeno tekaško progo. Na smučišču je tudi okrepčevalnica in ob otroški vlečnici bife; v dodatni ponudbi so še šola alpskega smučanja, deskanja ter smučarski poligon. Celodnevna vozovnica za odrasle stane 2600 SIT, otroška 1800 SIT, poldnevna odrasla 1800 SIT, otroška 1600 SIT; študentje in dijaki imajo 10% popust.

Opis smučišča Rog Črmošnjice ustreza opisu povprečnega smučišča v Sloveniji. Tisti, ki ne smučate oz. ne poznate smučišča, bi si lahko mislili, da je vse O. K.. Pa na žalost ni tako. Na Gačah je res pet vlečnic, a te le redkokdaj obratujejo. Zakaj? Odgovorni na smučišču pravijo, da med tednom ni dovolj ljudi, med vikendi pa ponavadi ni dovolj snega oz. veter odnese sneg, ker le-ta ni steptan.

Človek bi pričakoval, da se slabi oziroma pomanjkljivi ponudbi prilagodi tudi cena vozovnic. Na majhnih smučiščih, kot so v Sloveniji npr. Sodražica, Kandrše, Ivarčko, Javornik-Črni Vrh, Straža-Bled ali Logarska dolina, kjer imajo ravno tako samo eno ali dve vlečnici, se cene celodnevne vozovnice gibljejo med 1000 in 1500 SIT. Na Gačah ocenjujejo, da je njihova ponudba vredna 2600 SIT. Poleg tega, da je karta draga, je tudi popust za dijake, študente in upokojeince, smešen in v primerjavi s ponudbo, ki jo nudijo ostala smučišča po Sloveniji, res nerazumljiv. Na Krvavcu in Rogli stane študentska dnevna vozovnica 2.600,00 SIT, v Kranjski gori 1.600,00 SIT poldnevna itd. Za smučarje, starejše od 70 let, je na Krvavcu karta celo zastoj.

V okrepčevalnici na smučišču si lahko privoščimo že sedemnajsto leto zapored iste jedi in pijače. Na jedilniku tako že od sezone 1983/1984 najdemo pasulj, joto, pico in hot dog. Poleg slabe oziroma neizvirne ponudbe hrane moti predvsem to, da osebje v koči spominja bolj na »kazensko enoto«, ki je prišla odslužit kazen na Gače, kot na prijazno osebje, ki bi ga človek pričakoval. Škoda, kajti koča na smučišču ni samostojna enota, ampak spada v celovito ponudbo smučišča. Morda pa je celovita ponudba to, da se osebje v koči krasno dopolnjuje z osebjem na smučišču. Žičničarji (razen svetlih izjem) komaj čakajo, da sneg na smučišču skopni in lahko odidejo v dolino. Le redkokdaj se spomnijo, da bi podali sidro manj spretnemu smučarju ali otroku. Slabo gostinsko ponudbo in okornost žičničarjev dopolnjuje še blagajna, kjer ponavadi že odsmučaš pol kupljene karte.

Na smučišče se pripeljemo po gozdni cesti, kjer nas čaka vse prej kot prijazna vožnja, saj je cestišče tako nagrbčeno, da obstaja velika nevarnost pretresa možganov ali vsaj morske bolezni, kljub temu, da poteka približno 700m metrov nad morjem. Poznam veliko ljudi, ki pravijo, da se raje odpravijo na Krvavec kot pa na avanturo na Gače. Ko zapade sneg, je cesta splužena tako ali tako šele okoli enajstih, kljub temu, da so zimske počitnice in da na Gačah potekajo tečaj alpskega smučanja in deskanja.

Škoda, kajti Gače so s svojo enkratno lego sredi Kočevskega Roga eno najlepših smučišč v celi Sloveniji. A kljub omenjenim dejstvom že celo večnost poslušamo, da smučišče leži na prenizki nadmorski višini in le-to ne opravičuje dodatnih vlaganj za umetno zasneževanje, sedežnico iz Črmošnjic itd. Ali lahko verjamemo tistim, ki pravijo, da je smučišče prenizko? Da smučišča brez težav obratujejo na nizki nadmorski višini, zgovorno pričajo Mariborsko Pohorje (od 600 m), Straža-Bled (505m-645m), Kandrše-Vidgera (678m) in nenazadnje tudi Cerkno (900m) in Črna na Koroškem (745m).

Na večjih smučiščih v Evropi (Tignes, Cervinia, Alta Badia ...) med zimo pripravljajo depoje, kamor narinejo sneg, s katerim zapolnijo mesta, kjer sneg skopni ali ga odpihne veter – in to kljub temu, da se smučišča razprostirajo tudi do 3800 metrov visoko in ponavadi snega ravno ne primanjkuje. Škoda, da se česa podobnega ne domislijo na Gačah.

Privabljanje ljudi in razširjanje ponudbe bi se lahko začelo z brezplačno otroško vozovnico (sedaj je nameščen celo čitalnik za preverjanje karte), saj so otroci potencialni gostje v prihodnosti. Poleg tega ponavadi ne pridejo sami, ampak z njimi pridejo starši – in če že ne smučajo, gredo v okrepčevalnico in tam počakajo na svoje malčke. Na smučišču bi bilo možno organizirati še kakšne druge dejavnosti poleg smučanja, na primer urejeno sankališče, drsališče, igralni poligoni za najmlajše, vodeni izleti po Kočevskem Rogu, izposoja smučarske opreme ...

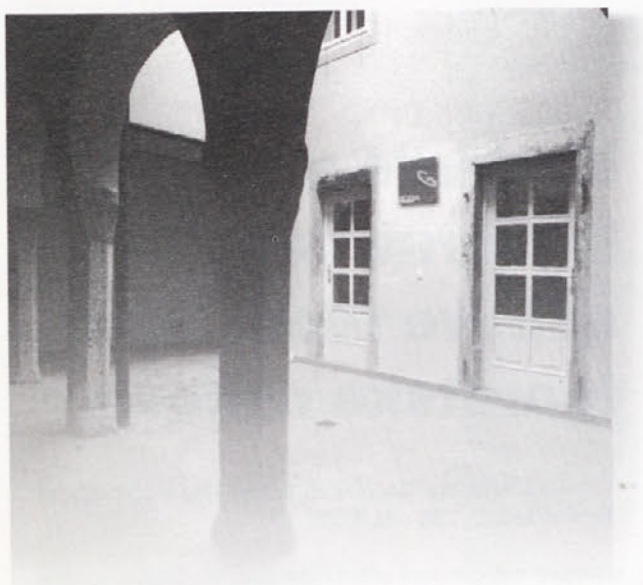
Želim si, tako kot verjetno večina rekreativnih smučarjev, učiteljev in trenerjev smučanja, da bi imeli na tem koncu Slovenije kvalitetno smučišče, kjer bi lahko srednje in osnovne šole organizirale svoje športne dneve, prav tako pa bi na Gačah potekala zimovanja, ki se zdaj odvijajo na Soriški planini, Pokljuki in drugih krajih po Sloveniji. »Naše« smučišče bi lahko delovalo bistveno bolje, če bi vsaj zaposleni pokazali malo volje. Tudi brez umetnega snega in brez sedežnice se bi dalo z voljo, nekaj znanja in inovativnosti urediti prijazno smučišče, kamor bi z veseljem prišle družine in posamezniki. Lepi tereni smučišča sredi Roga in *ski data sistem* žal niso dovolj.

Brez zamere.

Gorazd J.

fotografije Marko Klinc

ŠTUDENTSKI SERVIS NOVO MESTO ČESTITA NOVOMEŠKI MLADINI OB ODPRTJU KNJIGARNE 'GOGA'

**ŠTUDENTSKI
SERVIS**

NOVO MESTO

NOVO MESTO, PREŠERNOV TRG 6, TEL: 068 374 370
TREBNJE, GUBČEVA CESTA 16A, TEL: 068 460 520

HTTP://WWW.DRUSTVO-DNS.SI --- E-MAIL: SSNM@DRUSTVO-DNS.SI
E-MAIL: SSNR@DRUSTVO-DNS.SI

...ko vem kam gre študentski denar...

Enaindvajset

Zbornik. Novo mesto: Literarni klub Dragotin Kette, 1999, cena 1.000 SIT

Literarni klub Dragotina Ketteja je bil v Novem mestu ustanovljen že pred sedemnajstimi leti, a je zaradi različnih razlogov delovanje zamrlo, k življenju pa smo ga leta 1997 ponovno priključili mlajši ustvarjalci in ljubitelji pisane besede. Zbral in povezal nas je le en razlog – ljubezen do literature. Naše druženje je bilo sprva namenjeno le izmenjavi izkušenj, sčasoma pa smo se začeli lotevati tudi raznih kulturnih projektov. V klub je danes vključenih sedemindvajset ustvarjalcev predvsem z območja Dolenjske, delovanje pa se že odraža v kulturni podobi Dolenjske, saj smo obogatili kulturno dogajanje z več literarnimi večeri lokalnega, regijskega in tudi mednarodnega značaja, z okroglo mizo ter več klubskimi debatnimi večeri. Gostili smo že priznane bosanske književnike in se tudi sami predstavili v Bosni, letos smo v Novo mesto pripeljali srbske ustvarjalce, ki se jim bomo, če bodo razmere v Srbiji vsaj približno varne, tudi sami predstavili, v načrtu pa imamo še veliko podobnih projektov.

Čeprav je članstvo v Literarnem klubu Dragotina Ketteja pogojeno z ustvarjanjem, pa nikakor nismo (pre)zahtevni ali izključujoči po merilu kvalitete. V člani se lahko (skoraj) vsakdo, ki piše ali kako drugače ustvarja. In ker je med našimi člani kar nekaj takih, ki (še) nimajo objavljene samostojne knjige, smo se odločili, da le-te, ki so se do zdaj s svojimi stvaritvami predstavljali le na literarnih večerih, predstavimo tudi v knjižni obliki oziroma, da se vsi člani, tedaj nas je bilo enaindvajset, predstavimo v eni knjigi. Bili sta dve možnosti: antologija ali zbornik. Odločili smo se, da izdamo literarni zbornik, z enostavnim naslovom Enaindvajset.

Nekaj najbolj osnovnih podatkov, kot so se zapisali uredniškemu odboru: v zborniku smo s svojim delom zastopani prav vsi pišočji člani kluba, tako prozaisti (6) kot pesniki (15), mladi (21) in mladi po srcu (21), ženske (9) in moški (12), stari mački s po nekaj objavljenimi knjigami in tisti, ki v tem tisočletju še pričakujejo svoje knjige. Vsem nam sta skupni dve pomembni malenkosti: ljubezen do materne jezika in plavanje po svetovni in domači književnosti. Enaindvajset dokazuje, da se na Dolenjskem na področju kulture vsekakor nekaj dogaja in je pregled delovanja Literarnega kluba Dragotina Ketteja v zadnjih letih. V njem so zastopani vsi trenutni člani, gre pa predvsem za ljudi, ki so svoje življenje zapisali kulturi. Enaindvajset želi postati in ostati zapis nekega časa v neki od centra odrinjeni regiji, o kateri se v umetniškem smislu ne sliši prav pogosto.

V zborniku se z avtorskim izborom svojih literarnih del predstavljajo prozaisti Ana Dražumerič, Sandra Hrovat, Uroš Sadek, Tomaž Skrbinšek, Barica Smole in Damijan Šinigoj in pesniki Mitja Bukovec, Samo Dražumerič, Mihail Gričar, Marjanca Kočevar, Klavdija Kotar, Milan Markelj, Ljubica Nenadič, Katja Plut, Sebastijan Podobnik, Blaž Simič, Smiljan Trobiš, Frane Umek, Petra Klepac, Damjan Knafelj in Jadranka M. Zupančič, svoje fotografije pa so prispevali fotografi Gregor Bernard, Mario Gregorič, Robert Kokol, Tom Mežan in Marko Pršina.

Zbornik Enaindvajset smo javno predstavili 11. februarja zvečer v avli Kulturnega centra Janeza Trdine. Na literarnem večeru, posvečenem kulturnemu prazniku, je nastopilo sedemnajst od enaindvajsetih v zborniku sodelujočih pesnikov in pisateljev, ki so po uvodnih besedah predsednice kluba Klavdije Kotar in po pozdravnem nagovoru podžupana Borisa Dularja ob glasbeni spremljavi kitarista Žareta Živkoviča brali izbrane pesmi in prozo.

Damijan Šinigoj

Tomo Virk Moderne metode literarne vede in njihove filozofsko teoretske osnove

Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, 261 str., 3.326 SIT

V svojem najnovejšem delu skuša avtor predstaviti vodilne moderne metode literarne vede (za razliko od tradicionalnih), ki so krojile njeno podobo in so dejavne še danes, njegov namen pa je prikazati tudi njihove filozofsko teoretske osnove. Avtor se ne ukvarja podrobno s splošnimi vprašanji literarne metodologije in z njeno sistematiko, saj je to storil že Janko Kos s študijo *Uvod v metodologijo literarne vede*. Po tej plati je učbenik, kakor ga imenuje sam avtor, mogoče vzporejati z mnogimi novejšimi tujimi monografijami in zborniki, ki se v naslovu imenujejo bodisi *Metode (moderne) literarne vede* bodisi *Teorije (moderne) literarne vede*. Njihov predmet so največkrat lingvistične, formalistične, strukturalistične, poststrukturalistične, dekonstrukcijske, feministične, novokritične in novohistorične obravnave literature. Ti pregledi so največkrat stvarni in vsebinsko zgoščeni. Pomenijo dobrodošlo pomoč in pregled, vendar predvsem nekemu, ki je že uveden v literarno teorijo in metodologijo.

Do izida Virkovih *Modernih metod* v slovenskem prostoru – razen omenjene Kosove študije – ni bilo sistematično urejenega pregleda najnovejših metod raziskovanja literature, tako da so morali literarni teoretiki in vsi tisti, ki jih to področje literarne vede zanima iz takšnih ali drugačnih razlogov, poseči po tujih publikacijah, največkrat napisanih v angleškem, hrvaškem, nemškem in francoskem jeziku. Poleg dejstva, da je Virkovo delo prvo te vrste pri nas, se od ostalih tujih del loči po tem, da se skuša omejiti na bistvo same metode. Vsako izmed vodilnih metod skuša izčrpno in nazorno prikazati tudi na konkretnem primeru.

V skladu z zastavljenim ciljem so obravnave sprva pregledne in poenostavljene, polagoma pa se – z upoštevanjem pridobljenega znanja – njihova zahtevnost stopnjuje. Nazorni prikazi vseskozi potekajo v jeziku, ki ga bralec že razume. V osenčenih okvirih, ki niso obvezno branje, pač pa skušajo bralca spodbuditi k samostojnemu raziskovanju obravnavanih metod, jih spremljajo navedki, ki postopno uvajajo v idiomatiko včasih skrajno težko razumljivih avtorjev (npr. Lacana, Heideggerja, Derridaja).

Nespregljivo je dejstvo, da je Tomo Virk s svojimi *Modernimi metodami* opravil pionirsko delo na področju literarne metodologije pri nas. Tako zaradi zasnove učbenika kot zaradi obsežnosti teme je jasno, da pregled metod ne more biti izčrpen. Včasih so obravnavani avtorji, ki neposredno za literarno vedo niso najbolj pomembni, imajo pa odločilno vlogo za razumevanje bistva metode. Na drugi strani pa so – med drugim tudi zaradi prostorske omejitve – iz obravnave izpuščena vidna imena literarne vede. Zato avtor načrtuje še drugi del, ki bi analiziral in prikazal pomembne, vendar tu neobravnavane ali zgolj na kratko omenjene metodološke pristope posameznih avtorjev ali šol, ki bo prav gotovo sprejet z enakim, če ne še večjim navdušenjem predvsem študentskih bralcev.

Katarina Avbar

Jurij Moškon

Videotehnika in ustvarjalnost

Priročnik. Novo mesto: Televizija NM, 1999, 120 str., 2.945 SIT

Vas je kdaj prijelo, da bi posneli film, morda ravno ob gledanju kakega slovenskega umotvora z dolgočasno kamero in brez idej? No, vsekakor je zdaj pred nami priročnik (skoraj učbenik), ki ga je napisal Novomeščan Jurij Moškon. Če priročnikov, ki govore denimo o fotografiji, mrgoli, smo na področju videotehnike in zakonitosti filmskega jezika na Slovenskem še precej bosji, tako da lahko govorimo skoraj o pionirskem delu.

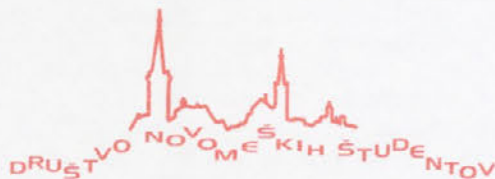
Komu je namenjen priročnik? Vsakomur, ki se zanima za videotehniko; ne glede na to, ali želi zgolj dvigniti raven posnetkov za družinski arhiv (popotovanja, praznovanja...) ali snemati že malce bolj ambiciozne filmčke ali morda postati celo profesionalen snemalec. Učbenik zajema osnovne stvari, ki naj bi jih vedeli tako televizijski novinarji, snemalci, režiserji... dejansko vsa filmska/televizijska posadka. Besedilo je razdeljeno v dva dela, prvi z naslovom *Videotehnika* je bolj tehnične narave in razlaga osnovne pojme o snemalnih in predvajalnih napravah, video standardih/formatih, prenosu signala, priključkih; pojasni denimo laiku, kako naj priključi videorekorder; zatem pregledno pojasni osnovne parametre snemanja s kamkorderjem: ostrino, zaslonko, izravnava beline, zoom; razdela osnove uporabe stativov, filtrov, efektov, luči... ter osnove montaže, video proizvodnje; na koncu sledijo še fizikalna pojasnila: elektromagnetno valovanje, svetloba, barvne temperature, barvni krog in filtri, osvetljenost, zvok, delovanje kamere, mikrofona, magnetoskopa, televizije... Ves ta »tehnični« del je opremljen s preprostimi in jasnimi definicijami osnovnih pojmov ter številnimi nazornimi sličicami in tabelami.

Drugi del priročnika z naslovom *Ustvarjalnost* ima nekoliko višje, estetske, ambicije. Avtor želi predstaviti osnovna pravila filmskega jezika (ki je izrazno sredstvo videa), kot so se izoblikovala ob mnogih letih izkušenj in poskusov – te je potrebno vsaj obvladati, začetnik pa naj jih ne bi »kršil«. Osnovni pojmi: filmska posadka (režiser, snemalci, producent, montažer, igravec; scenarij in snemalna knjiga); osnove premikanja kamere: kompozicija, izrez, plan in zaporedje planov, rakurz; postavitve kamere in več kamer, zakonitosti snemanja prenosov; posnetki gibanja in gibanje kamere, kako osvetliti prizor ter kako na koncu zmontirati posnetke, da bo njihovo zaporedje doseglo zelene učinke na gledalca.

Na koncu Moškon predstavi še filmske zvrsti, žanre (slednji so razporejeni malce nekonsistentno) ter zgodovinski razvoj filma oziroma videa. Za pravi učbeniški vtis poskrbi še simpatičen slovarček-kazalo. In kaj velja reči na koncu? Če odštejemo žal prepogoste slovnične nepravilnosti, gre brez dvoma za knjigo v pravem času na pravem mestu. Če bodo namreč ukaželjni in ambiciozni video ustvarjalci segali po njem kot po prvem koraku v svet gibljivih sličic, se nam kaj hitro utegne primeriti, da ne bomo več gledali nespretnih intervjujev in prenosov po televiziji, čez nekaj let pa bodo morda že pozabljeni nesrečni časi slovenskega filma. Pretiran optimizem?

Marijan Dovič

info Točka

Nova pomlad slovenskega mladinskega filma?

Nepopisan list

«Res je čist' brez zveze, res je čista beda, če življenje se lahko le v sobi gleda ...»

Po desetih letih, kolikor je minilo od zadnjega slovenskega mladinskega filma (Poletje v školjki II režiserja Tuga Štiglic), smo dobili novega v režiji Janeta Kavčiča, znanega po mladinskih filmih Sreča na vrhovi, Učna leta izumitelja polža in poskusu znanstvene fantastike Maja in vesoljček.

Nov mladinski film Nepopisan list je zgodba o Luki (Jan Grilanc), ki ga namesto prezaposlenih staršev vzgajajo televizor in računalniške igre. Zato včasih ne loči prav dobro, kaj je iluzija in kaj resničnost. Dogajanje je postavljeno v ljubljansko blokovo naselje. Ker se starša (Tanja Ribič, Borut Veselko) boji, da bi njun sin podlegel pretkani blokovski družini, organizirata zanj varstvo, bodisi babičino bodisi Nelino. Prikupna soseda Neli doživlja svojo prvo ljubezen in z njo povezane prve solze. Luka pa je v veliko pomoč pri posredovanju pisem in telefonskih pogovorov med Neli in motoristom Žigo, ki ji ga njena mama vztrajno brani. Želi si le, da bi bila njena hči odlična balerina – tako kot (baje) nekoč ona. Luka se naveže na Neli in ljubezen kot otrok doživlja tako močno, da se nekega dne pojavi na njenih vratih s kovčkom, na svoji presenečenje in objokani mami pa odkrije prve 'srebrne' lase.

Stereotipi, kot so prezaposleni starši, prenatrana vsakdanost, želja po uspehu lastnega otroka, dokazovanje skozi otroške lumparije, najstniška zaljubljenost in otroška pretkanost, so elementi, ki – vsaj nekateri – spominjajo na Kavčičevo Srečo na vrhovi. Vendar pa je Sreča na vrhovi bolj prikaz odnosa med otrokom in njegovim pasjim prijateljem, medtem ko je Nepopisan list prikaz (samo)vzgoje otroka v virtualnem svetu in s tem povezane težave vraščanja v okolje in presoje v realnosti. Sta pa konca filmov na nek način podobna: ključno postane nepomembno, umakne se v svet nemogočega, v ospredje stopi imaginarnost, vse to pa omogoči gledalcu, da gre zadovoljen iz kino dvorane.

Nepopisan list ostaja nepopisan. Zdi se, da se konča tedaj, ko bi vendarle lahko še kaj (bistvenega) povedal. Sicer pa okno sobe vedno zastira vsaj del pogleda.

Tanja Gorenc

DOLENJSKA
BANKA

OŠ Brusnice, **torek od 19.00 – 20.30**
Gimnazija NM, **petek od 19.00 – 21.00**
OŠ Grm, **sobota od 17.00 – 18.30**

aerobika v KC Janez Trdina, ponedeljki in srede ob 19.00 in 21.15
squash Windisch print, vsak dan do 17. ure imajo člani DNŠ 20% popusta
tenis TC Košenice, vsak dan od 8.00 do 22.00 ure, člani DNŠ imajo 20% popusta
vodena vadba (aerobika, body-pump), dvorana Leona Štuklja, ponedeljek, sreda in petek ob 18.15, 30% popusta za člane DNŠ.
TC Otočec: za tenis 30% popust na ceno najema zunanjih igrišč in 20% popust na ceno najema notranjih igrišč ob rezervaciji na vpoklic v manj frekventnih terminih (dopoldanski čas); savna 20% popust, fitness 30% popust na redno ceno, večnamensko igrišče gratis

Prvomajski Tignes - smučanje

Termin: 22. 4. do 29. 4. 2000

Cena: 44.000,00 (člani DNŠ), ostali: 48.900,00.

Letošnja ponudba vključuje: prevoz NM - Tignes - NM, tedenski najem apartmaja (1/4) v Val Clareju, smučarska vozovnica Super Tignes (6 dni); doplačilo za karto Espace Killy 4.700,00 sit) šola alpskega smučanja, karvinga, snowboarda in telemarka, izposoja in testiranje smuči (Elan in Fischer), izposojevalnica športne opreme (smuči, snowboardi in rolerji). Poleg neskončnih smučišč bo tudi letos organiziran bogat smučarsko zabavni program, ki vključuje smučarska tekmovanja po posebnih pravilih; tekmovanje v rolanju; predstavitev in degustacijo izdelkov sponzorjev; streetball turnir; inline hockey; ter vsak večer veseljačenje v lastni diskoteki.
Ob prijavi se plača 15.000,00, ostalo pa teden dni pred odhodom. Zadnji rok za prijave je 20. 3. 2000.
Informacije in prijave na InfoTočki, 374-374.

Park – sodelavec za trženje

Mladinski časopis Park išče honorarnega sodelavca ali sodelavko, študenta višjega letnika ali absolventa, za področje trženja časopisa. Informacije in prijave po e-pošti: david.bratoz@kiss.uni-lj.si

Študent na poti okoli sveta

Petek, 24. marca, ob 19.00 uri; KC Janeza Trdine
26-letni Novomeščan Uroš Ravbar se je podal na pot okoli sveta (Tajska, Laos, Avstralija, Nova Zelandija, Fidži, Cookovi otoki). Na potopisnem predavanju bo predstavil tudi svojo knjigo s te poti. Ob diapozitivih in instrumentalni glasbi violinistke Petre Gačnik odsanjate v daljne dežele, polne čudovitih ljudi. Vstopnine ni.

Pust na Mars v Dolenjskih Toplicah

sobota, 4. 3., 16.00, pred gostiščem Rog. Pustno rajanje in raketiranje Pusta na Mars.

Knjižnica Mirana Jarca

Od 1. do 22. marca – razstava ob **200-letnici rojstva Franceta Prešerna**
2. marca ob 18.00 uri, velika čitalnica, predstavitev knjižne novitete Pina Mlakarja **Ples kot umetnost in gledališče**. Ob tej priložnosti bomo počastili tudi njegov 93. rojstni dan. Pogovor z njim bo vodil letošnji dobitnik Zlate plakete Sklada RS za ljubiteljske dejavnosti, gospod Jože Humer.
16. marca ob 18.00 uri; alpinistično potopisno predavanje z diapozitivi Andreja Markoviča.
30. marca ob 18.00 uri; predstavitev knjižne novitete **Yaabok** z glasbeno literarnim večerom. Nastopila bo avtorica dela Lenča Ferenčak in multimedijски ustvarjalec in glasbenik Lado Jakša.

KC Janeza Trdine - velika dvorana

ponedeljek, 6. marca, ob 17. uri – Društvo za zdravje srca in ožilja
torek, 14. marca, ob 19.30 uri – Dušan Jovanovič: **Karajan C**, monodrama v izvedbi Braneta Šturbeja
sreda, 15. marca, ob 17.00 uri; revija otroških pevskih zborov.
četrtek, 16. marca, ob 16.00 uri – Igor Jelen, Branko Zupanc: **Smeško med črkami**; Plesni teater Igen, Celje
četrtek, 23. marca, ob 19.30 uri – koncert v izvedbi Mihaela Gantvarga (violina) in Irine Rjumine (klavir).
petek, 31. marca, ob 19.30 uri – koncert Mestne godbe Novo mesto

dvorana Glasbene šole

četrtek, 9. marca, ob 19.00 uri – koncert Mladi mladim v izvedbi Elene Hribernik (flavta) in Marka Hribernika (klavir).

Zamujena priložnost košarkarjev Krke

Pred polno dvorano Marof so se v soboto, 19. 2., proti borbenim domačinom trudili igralci Uniona Olimpije, ki jim je na koncu tudi uspelo streti odpor. Krka je tako z nespametno strategijo zapravila zgodovinsko priložnost, da premaga slovito Olimpijo. (Končni rezultat: 59 : 66)

fotografije in komentarji Peter Klinc

Klubski večeri v Lokal Patriotu: V znamenju mladosti in simbioze

Po dobrem mesecu delovanja in boja za svoje mesto v novomeškem družbenem vesolju lahko počasi že postavimo analitične temelje klubske scene in njihovo posebnost v slovenskem prostoru. Pričakovanja, potrebe in želje so bile neverjeten splet raznolikih občutkov, nabitih tako s pesimizmom, izhajajočim iz predhodnih neuspešnih poskusov in razočaranj, kot tudi svežim vetrom entuziazma. Z nepričakovano veliko mero tolerance so že takoj na začetku, ob sami otvoritvi kluba in kasneje v prvih dnevih delovanja, mladi pokazali občutek pripadnosti in poistovetenje s prostorom in programom. Kljub različnosti v mišljenju, delu in zabavi mladih se je izoblikovala zanimiva oblika sožitja, ki se do sedaj v Novem mestu ni mogla razviti, in prav ta je nekako edinstvena.

Kaj se je pravzaprav zgodilo? Poleg večerov goja, šaha, taroka in piva smo dobili tudi prvi literarni večer, improvizirano gledališče, multimedijško predstavo, galerijo ipd. Med najbolj odmevne pa gotovo sodijo koncerti, ki so se izkazali za najbolj priljubljeno obliko zabave med mladimi. Po otvoritvenem džemu sešnu novomeških glasbenikov in receptu »ni važno, kaj je, samo da je žur«, je koncertno dogajanje začela mlada in nadebudna četvorka pod imenom **Direndaj**. To, da ste zamudili njihov nastop, vam je lahko le še razlog več, da se boste zagotovo udeležili naslednjega. Direndaj so zelo kaloričen obrok z energijo prepojenega funka, ki te lahko ob vsakem trenutku in razpoloženju postavi na noge in te drži v ritmu, dokler ne rečeš še. Poleg osnovnih elementov mtv-jevskega funk-rocka je Direndajeva posebnost še Primožev-vokal-boben, ki v sodelovanju z Davidom-boben-set, ustvarja zanimivo ritmično enolončnico, ki kljub točnosti in priučeni stereotipnosti še vedno ustvarja občutek latinoameriškega groova in jazzovske improvizacije. Posebnost in svežina so dolgi, meditativni solo vložki tako kitare in ritem sekcije kot tudi basa, ki te popeljejo po sicer dobro poznani, vendar premalo zastopani poti tro-alivečdimenzionalne inovativnosti. Srečevanje reggae tripa, Carlosa Santane in globalnih instantnih zvokov je prav gotovo prava poslastica za vse ljubitelje zelenjave v kombinaciji z new age trendi. Za vse, ki ste kadarkoli imeli občutek, da ste ujeti v ritmično enoumje, je Direndaj zagotovo vaš guru ritma.

No way – ni šans, so si dejali fantje iz Divače in se podali po negotovi poti jazzovskih glasbenikov. Če no way pomeni protest in odpor proti zaplankani in primitivni slovenski pop sceni in odmik proti drugačnosti, inventivnosti in močno ekspresivnemu glasbenemu ustvarjanju, vsa čast, vendar to ni dovolj. Samo entuziazam, znanje in ljudje nismo dovolj. No way so odzveneli zelo korektno, mogoče celo patriotsko, zaradi

igralcev, režije in zgodbe bi film morda celo uspel, vendar je za prefinjena ušesa Pick up the pieces zazvenel malo premalo ... Ekipa s sicer odličnim potencialom se, kot je že običajno pri mladih bendih, srečuje s problemom nihanja v ritmu, ki izhaja iz pomanjkanja izkušenj. Lastno glasbeno produkcijo so No way dodelali do vsake podrobnosti. Elegantno poigravanje s tremi saksofoni daje glasbi dinamiko in spominja na Bondove filme. Sicer pa smo pri koncertu No way spet doživeli neverjetno lep in prijeten odziv publike, kljub nekoliko zahtevnejši glasbi – ni šans, da nas ne bi obiskali še kdaj.

Tabu – uuuuu, ta pa ful dobr poje! Takšne in podobne izjave je bilo slišati ves večer na račun glasne, predvsem pa izjemno energične Nine, ki je s svojim glasom in stasom dodobra prebudila predvsem moški del občinstva. Drugače je skupina zbornala na kup nekaj trenutno popularnih mtv komadov, postregli pa so tudi z nekaj lastnimi skladbami, ki se ne razlikujejo dosti od že slišanege. Glede na trenutne trende v Sloveniji skupina mnogo obeta in zagotovo bomo o njih slišali še kaj več.

Jure Dolinar

Črnomaljski mladinski kulturni klub je med obiskovalci in glasbenimi skupinami, ki tam igrajo, sinonim za dober "žur" in "špil". Velik obisk ga uvršča med svojevrsten fenomen na Slovenskem, verjetno pa tudi širšem evropskem prostoru. Kljub temu, da je Črnomelj manjše mesto, klub konec tedna gosti nekje od 100 do 150 gostov, ob odmevnejših dogodkih (koncertih) pa tudi do 200.

Pogovor je stekel s programskim vodjem in enim od ustanoviteljev – Dušanom Jesihom.

V drugi polovici osemdesetih se je skupina ljudi vrnila s študija v domače loge. Naleteli so na dolgočasne diskoteke ter popivanja po lokalih. Ustanovili so društvo in se podali na lov za prostori, v katerih bi se lahko družili ter to omogočali tudi malo "drugače" mislečim mladcem in starcem.

Po nekajletnem iskanju so dobili zapuščeno strelišče prav pod občinsko stavbo v središču Črnomlja. Klub, ki je bil odprt 8. februarja 1992, stoji na nemotečem "placu" za vedno bolj zgarano malomeščansko družbo, pa tudi policija lahko v miru poje svoj nočni sendvič. Če pa jih zažaja, so jim vrata kluba velikodušno odprta.

Program v klubu se v glavnem odvija čez vikend – ob petkih koncerti, ob sobotah predstave, projekcije filmov ... Sodelujejo tudi s klubom belokranjskih študentov in jim nudijo prostor za

njihove dejavnosti. Nimajo pa te sreče, da bi bili z njihove strani deležni finančne podpore, saj je tudi študentska blagajna bolj prazna.

Klub se financira pretežno sam, iz denarja od vstopnine-članarine, ki je zelo nizka (300-400 SIT) in šanka. Ministrstvo za kulturo jim je v letošnjem letu primaknilo nekaj denarja, kar je zadostovalo za enomesečni program. Zakaj jim ne pomaga občina, vedo le svetniki.

Seveda pa je za delovanje *mašinerije* potrebna delovna sila. V klubu poleg Jesiha stalno deluje še dvajset ljudi in nekaj občasnih nadebudnežev. Ostali obiskovalci so člani, ki jih je med 150 in 200. Obiskovalci kluba so precej raznolika družina delavcev, dijakov, študentov, intelektualcev, cigánov in petdesetletnih možakov, ki se mogoče skrivajo pred ženo in sosedo ter v hrupu popijejo njim ljubo pijačo. Prihajajo tudi iz Ljubljane, Hrvaške, Novega mesta, Kočevja ...

Še zanimivost kluba. Kljub temu, da ob večerih zabeležijo 150 članarin, ni prevelikega drena na koncertih, saj se obiskovalci razkropijo po okolici. Ko pa se zaprejo še zadnje gostilne in D. J. spusti njim ljube melodije, se prostor napolni do zadnjega kotička in ples se začne. Pa še povabilo vsem zabave željnim, če jim le razdalja in raznolikost nista ovira.

basedilo in fotografije Boštjan Benčič

Klub v Črnomlju

12. februar, Prvi literarni večer novomeške založbe Goga s pisateljico Nino Kokelj

novomeški mladinski časopis

Glavni in odgovorni urednik: Marijan Dovič
Oblikovanje: Jurij Kocuvan
Ilustracije: Janez Vidrih
Naslovnica: Boštjan Pucelj

Ustanovitelj: DNS
Izdajatelj: Založba Goga
Trženje: David Bratož, Gregor Macedoni
Distribucija: Marko Kralj
Filmi in tisk: Špes grafika

Naslov uredništva:
Park - Založba Goga
Prešernov trg 8,
8000 Novo mesto
Tel: 068 / 374-370
e-pošta: park@drustvo-dns.si

Na Park se je mogoče brezplačno naročiti na naslovu marko.kralj@drustvo-dns.si, sicer pa z naročilnico 1999/2000, ki jo dobite v Knjižnici Mirana Jarca ali pa v vašem priljubljenem lokalu.

PRIDI IN SE SPREHODI PO SVOJEM PARKU!